
**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY
JABŁONOWO POMORSKIE NA LATA 2022-2030**

**GMINA JABŁONOWO POMORSKIE
POWIAT BRODNICKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA JABŁONOWO POMORSKIE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

JABŁONOWO POMORSKIE 2021

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Karolina Bonowicz – Analityk Stażysta

Spis treści

1. WPROWADZENIE	5
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	9
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	10
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	10
3.1.1. Charakterystyka ogólna miasta i gminy	10
3.1.2. Demografia.....	11
3.1.3. Rynek pracy	14
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	17
3.1.5. Ochrona zdrowia	17
3.1.6. Edukacja	18
3.1.7. Kultura i sport	23
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	27
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	38
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE MIASTA I GMINY	41
3.2.1. Bezrobocie	41
3.2.2. Ubóstwo	46
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	47
3.2.4. Problemy osób starszych.....	52
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	54
3.2.6. Uzależnienia.....	65
3.2.7. Bezdomność.....	68
3.2.8. Przemoc w rodzinie	69
3.2.9. Przestępczość	73
3.3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	74
3.4. ANALIZA SWOT	85
4. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEGO I CELE STRATEGICZNE	87

5. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	88
6. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	89
6.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	90
6.2. PROGNOZA ZMIAN	91
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	92
8. MONITORING I WSKAŹNIKI POMIARU STOPNIA REALIZACJI STRATEGII	93
9. POWIĄZANIE STRATEGII Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEJ RANGI ORAZ Z DOKUMENTAMI NA SZCZEBLU LOKALNYM	96
10. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	103
SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW.....	105

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2021),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.),

- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1108),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 1915),

- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716 ze zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano na podstawie:

- informacji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego,
- danych dostępnych na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS,
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta i gminy. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

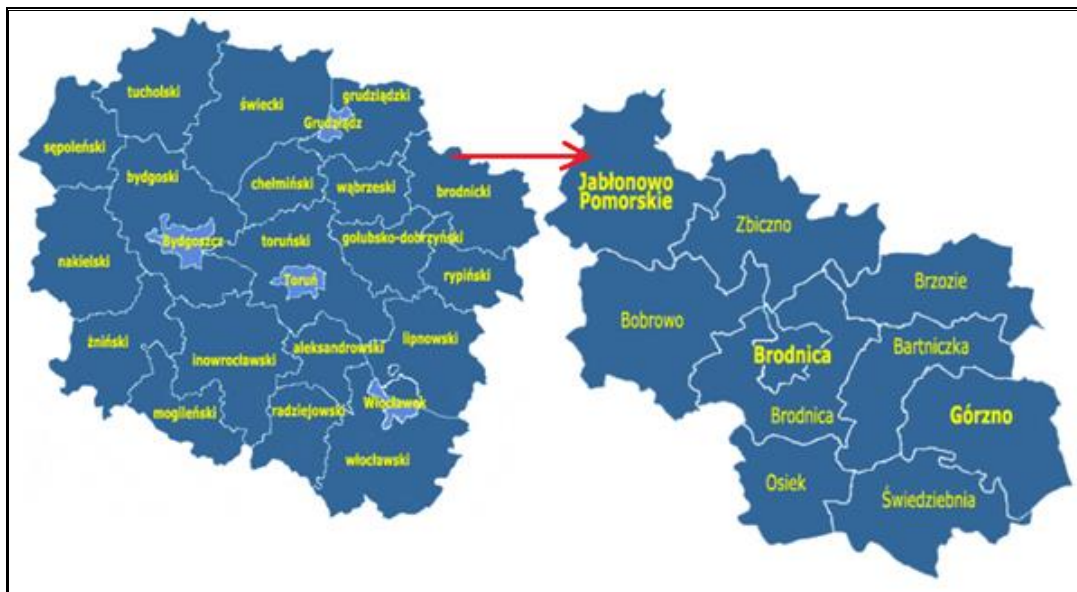
3.1.1. Charakterystyka ogólna miasta i gminy

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie brodnickim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Według danych GUS jej powierzchnia w 2020 roku wynosiła 135 km². Jednostka podzielona jest na miasto Jabłonowo Pomorskie oraz na 16 sołectw: Budziszewo, Buk Góralski, Buk Pomorski, Bukowiec, Gorzechówko, Górale, Jabłonowo Zamek, Kamień, Konojady, Mieszewy, Lembarg, Nowa Wieś, Piecewo, Płowęż, Płowężek oraz Szczepanki. Podstawę komunikacji na tym obszarze stanowi droga wojewódzka nr 543 relacji: Paparzyn - Tywola. Sieć dróg uzupełniają drogi powiatowe oraz gminne. Powiązania zewnętrzne realizowane są również przez linie kolejowe: nr 232 relacji Jabłonowo Pomorskie – Prabuty, nr 208 relacji: Działdowo – Chojnice oraz nr 353 relacji Poznań Wschód – granicy państwa.

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie graniczy z gminą:

- wiejską Świecie nad Osą (powiat grudziądzki, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Biskupiec (powiat nowomiejski, woj. warmińsko-mazurskie),
- wiejską Zbiczno (powiat brodnicki, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Bobrowo (powiat brodnicki, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Książki (powiat wąbrzeski, woj. kujawsko-pomorskie).

Rysunek 1. Położenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu brodnickiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

3.1.2. Demografia

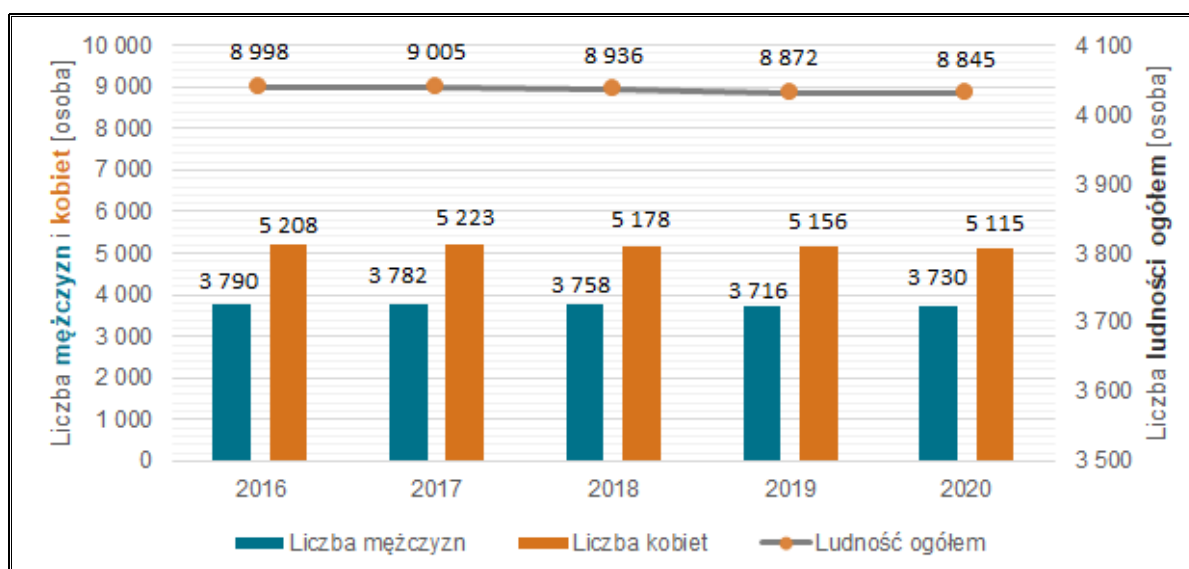
Zgodnie z danymi GUS w roku 2020 miasto i gminę zamieszkiwało 8 845 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 3 730 osób (42,17%), a liczba kobiet 5 115 osób (57,83%). Na przestrzeni analizowanych lat (2016-2020) zmniejszyła się liczba mieszkańców o 153 osoby, tj. 1,70%. Przez cały okres liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn. Spadek dotyczył zarówno mężczyzn (spadek o 60 osób, tj. 1,58%) jak i kobiet (spadek o 93 osoby, tj. 1,79%).

Tabela 1. Liczba ludności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	Osoba	8 998	9 005	8 936	8 872	8 845
Mężczyźni		3 790	3 782	3 758	3 716	3 730
Kobiety		5 208	5 223	5 178	5 156	5 115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2016-2020 odnotowano:

- spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 5,66%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 3,34%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 8,29%.

Tabela 2. Ludność miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Osoba	1 749	1 754	1 707	1 674	1 650
Ludność w wieku produkcyjnym	Osoba	5 632	5 593	5 543	5 463	5 444
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Osoba	1 617	1 658	1 686	1 735	1 751

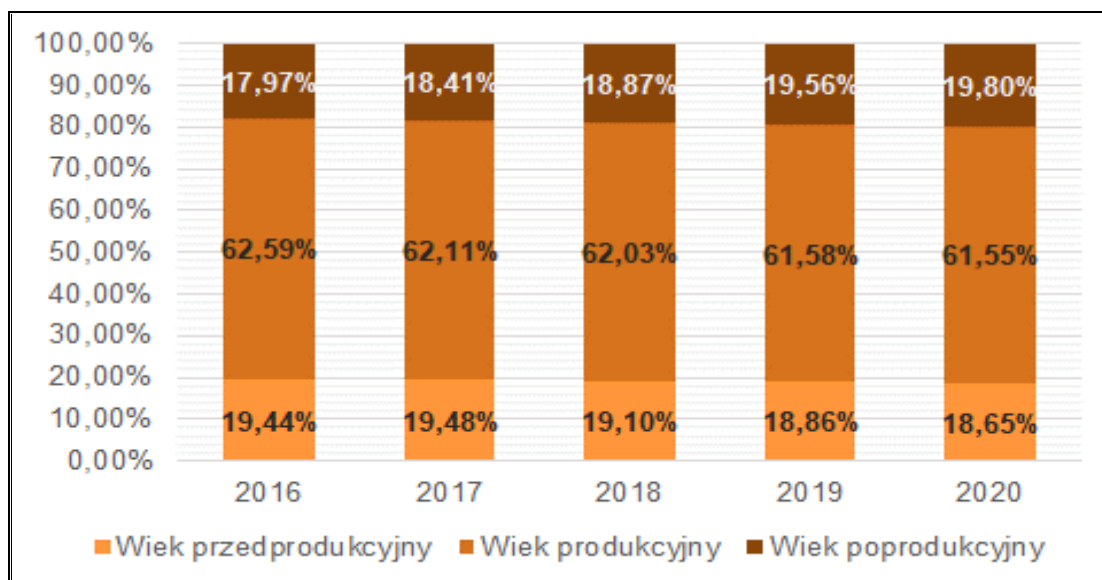
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W 2020 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 18,65%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 61,55%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 19,80%.

Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie miasta i gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno-socjalnej i zdrowotnej.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

PRZYROST NATURALNY

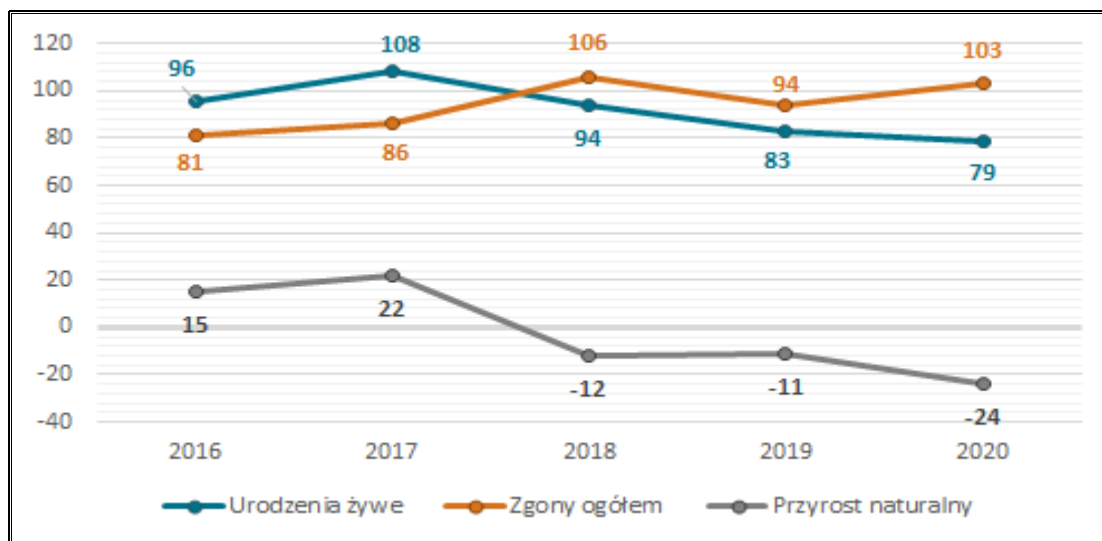
W latach 2016-2017 na terenie miasta i gminy, odnotowywano dodatni przyrost naturalny, który świadczy o większej liczbie urodzeń żywych niż zgonów ogółem. W latach 2018-2020 przyrost naturalny na tym terenie przyjmował wartości ujemne, co świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	96	108	94	83	79
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	81	86	106	94	103
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	15	22	-12	-11	-24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 3. Przyrost naturalny w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

MIGRACJE

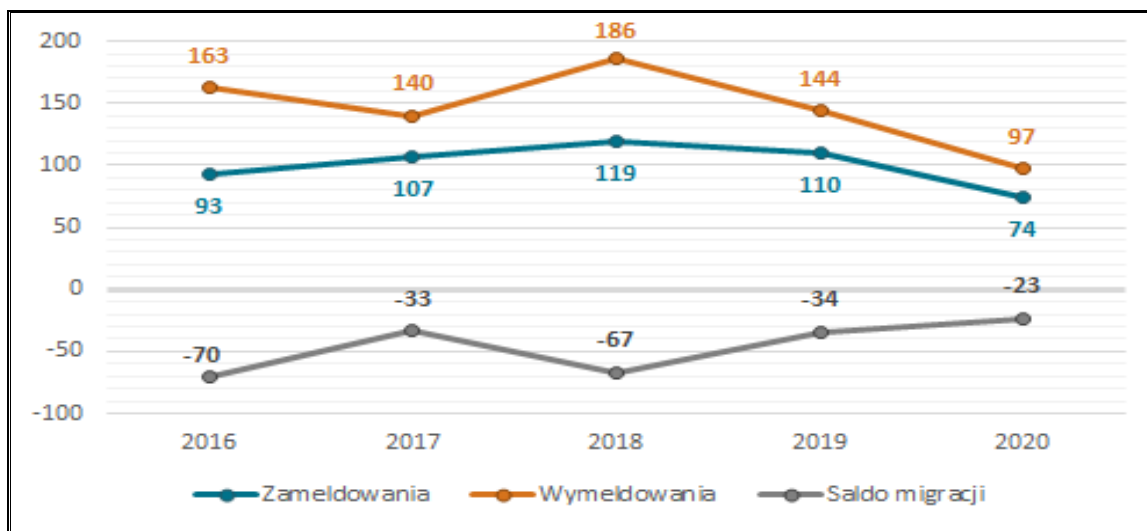
Przez cały analizowany okres (2016-2020) zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na obszarze miasta i gminy. Szczegóły prezentuje tabela i wykres poniżej.

Tabela 4. Migracja na pobyt stały w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Zameldowania	Osoba	93	107	119	110	74
Wymeldowania	Osoba	163	140	186	144	97
Saldo migracji	Osoba	-70	-33	-67	-34	-23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Migracja na pobyt stały w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie miasta i gminy Jabłonowo w roku 2020 zarejestrowanych było 667 podmiotów gospodarczych, z czego 639, tj. 95,80% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2016-2020 zwiększyła się o 64 działalności (tj. 10,61%). Strukturę działalności gospodarczej, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	603	604	611	642	667
Sektor publiczny					
Ogółem	22	21	21	21	20
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	16	15	15	15	14
Sektor prywatny					
Ogółem	579	578	584	615	639
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	462	458	470	501	521

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY JABŁONOWO
POMORSKIE NA LATA 2022-2030

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Spółki handlowe	22	25	23	24	27
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
Spółdzielnie	10	10	7	5	4
Fundacje	1	1	1	2	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	19	18	19	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja F związana z branżą budowlaną (155 podmiotów) oraz sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (178 podmiotów).

Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym w 2020 roku znajdowała się w sekcji P – edukacja (11 podmiotów).

Ogółem największy wzrost w latach 2016-2020 odnotowała sekcja F (budownictwo). Liczba podmiotów w tej sekcji zwiększyła się o 48 tj. o 44,86%. Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), gdzie zaobserwowano spadek o 5 podmiotów (20,00%).

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2016-2020

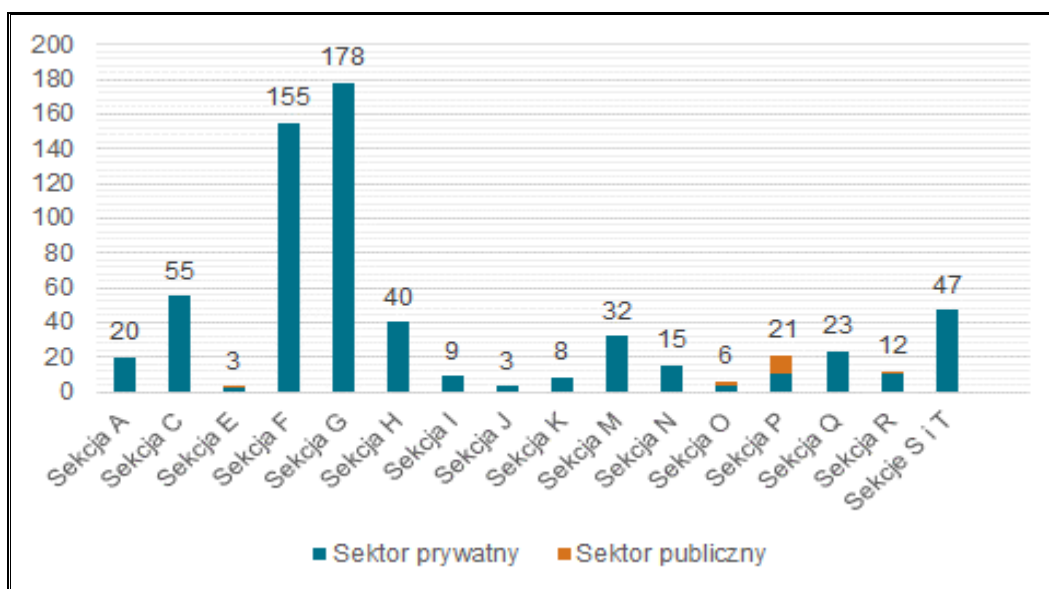
Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Sektor publiczny						
Sekcja E	Podmiot	2	2	2	2	1
Sekcja L	Podmiot	3	3	3	3	3
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	3	3
Sekcja P	Podmiot	12	12	12	11	11
Sekcja Q	Podmiot	1	0	0	0	0
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	25	27	25	21	20
Sekcja C	Podmiot	50	48	47	53	55
Sekcja E	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja F	Podmiot	107	109	110	130	155
Sekcja G	Podmiot	169	166	177	182	178
Sekcja H	Podmiot	39	43	39	39	40
Sekcja I	Podmiot	13	12	12	11	9
Sekcja J	Podmiot	5	2	2	2	3
Sekcja K	Podmiot	9	8	8	9	8
Sekcja L	Podmiot	31	31	29	29	29

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY JABŁONOWO
POMORSKIE NA LATA 2022-2030

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja M	Podmiot	31	30	28	31	32
Sekcja N	Podmiot	14	15	15	15	15
Sekcja O	Podmiot	3	3	3	3	3
Sekcja P	Podmiot	6	6	9	9	10
Sekcja Q	Podmiot	18	16	21	20	23
Sekcja R	Podmiot	10	10	10	10	10
Sekcje S i T	Podmiot	47	50	47	49	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2020 roku na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie znajdowały się 2 691 mieszkania (wzrost o 71 szt., tj. 2,71% w stosunku do roku 2016) o łącznej powierzchni 200 958 m² (wzrost o 7 442 m², tj. 3,95% w stosunku do roku 2016). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 10 594 i wzrosła w stosunku do roku 2016 o 318 szt., tj. 3,09%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa na terenie miasta i gminy na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania	szt.	2 620	2 625	2 665	2 679	2 691
Izby	szt.	10 276	10 313	10 457	10 525	10 594
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	193 516	194 445	197 717	199 477	200 958

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Miasta i Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Na terenie miasta i gminy znajduje się 12 mieszkań socjalnych, które nie pokrywają zgłaszanych potrzeb.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie miasta i gminy odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Na terenie miasta i gminy za zapewnienie opieki medycznej mieszkańcom odpowiadają następujące główne podmioty wykonujące działalność leczniczą:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AL-MED” Aleksandra Ciach ul. Wrzosowa 1, 87 -330 Jabłonowo Pomorskie,

- NZOZ "Nasz Lekarz" Przychodnia Medycyny Rodzinnej Barbara Wyszyńska
ul. Kościelna 6, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego Zbigniew Maciejewski ul. Prosta 6,
87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- NZOZ SOL-MED Poradnia rehabilitacyjna – Fizjoterapia - Michał Sobolewski
ul. Główna 22, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- Indywidualna Praktyka Lekarska Małgorzata Maciejewska. Dentysta, stomatolog,
ul. Prosta 6, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- Prywatny Gabinet Stomatologiczno - Ortodontyczny Lek. Ewa Jurecka, ul. Kolejowa 4,
87-330 Jabłonowo Pomorskie.

MGOPS współpracuje z powyższymi podmiotami opieki zdrowotnej. Pracownicy socjalni pomagają klientom w umawianiu wizyt lekarskich, rejestracji do poradni specjalistycznych oraz utrzymują kontakt z pielęgniarkami środowiskowymi.

Dodatkowo na terenie miasta i gminy działają następujące apteki:

- Apteka „Pod Kłosami”, ul. Główna 9, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- Apteka „Lena”, ul. Główna 29 B, 87-330 Jabłonowo Pomorskie.

Na terenie miasta i gminy w latach 2016-2020, można zaobserwować wzrost udzielonych porad lekarskich ambulatoryjnej opieki zdrowotnej o 1,83% oraz podstawowej opieki zdrowotnej o 1,32%.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	Jednostka	2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	48 237	50 159	50 896	51 560	49 120
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	47 649	49 563	50 149	50 793	48 273
Apteki ogólnodostępne	ob.	2	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie funkcjonuje kilka placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie, grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

PRZEDSZKOLA

Funkcjonują tutaj dwa przedszkola:

- Przedszkole Samorządowe ul. Mostowa 4, 87-330 Jabłonowo Pomorskie
- Niepubliczne Przedszkole „Aniołkowo” ul. Grudziądzka 9a, 87-330 Jabłonowo Pomorskie.

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Zadania w tym zakresie były realizowane w codziennej pracy placówek przez ich dyrektorów i nauczycieli we współpracy z rodzicami, opartej na wzajemnym zaufaniu i dialogu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2016-2020 spadła o 3,32%. W 2020 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił zaledwie 56,00% i w stosunku do pozostałych analizowanych lat (2016-2018) wzrósł, jednak nadal kształtował się na niewystarczającym poziomie.

Tabela 9. Wychowanie przedszkole na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
dzieci w wieku przedszkolnym	dzieci w wieku 3 - 5 lat	osoba	301	282	283	293	291
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		osoba	138	138	138	156	163
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		%	45,80	48,90	48,80	53,20	56,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

SZKOŁY PODSTAWOWE

Na terenie miasta i gminy funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego ul. Słoneczna 2, 87-330 Jabłonowo Pomorskie,
- Szkoła Podstawowa im. Ignacego Łyskowskiego w Góralach, 87-330 Jabłonowo Pomorskie, Górale 11,
- Szkoła Podstawowa w Płowężu, 87-330 Jabłonowo Pomorskie, Płowęż 16.

Do roku 2019 na terenie miasta i gminy w gmachu przy ul. Słonecznej 2 w Jabłonowie Pomorskim funkcjonowało Gimnazjum. W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 w tej placówce oświatowej.

Uczniowie w latach 2017-2019 z części humanistycznej osiągnęli wyniki niższe od średnich wyników dla powiatu. Ponadto z języka polskiego w latach 2017-2018 oraz z historii i woś-u w roku 2018 uczniowie osiągnęli wyniki wyższe od średnich wyników dla województwa. Wyniki z części matematycznej we wszystkich latach były niższe od średnich wyników dla powiatu oraz województwa, ponadto z części przyrodniczej w roku 2018 otrzymali wyższy wynik od

średniego wyniku w powiecie. Z języka angielskiego uczniowie zdobyli niższe wyniki od wyników w powiecie i województwie, zaś z języka niemieckiego w roku 2019 otrzymali wyniki wyższe od średnich wyników dla powiatu i województwa.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w mieście i gminie Jabłonowo Pomorskie, powiecie brodnickim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019

Placówka oświatowa	Rok	Część Humanistyczna		Część Matematyczno-Przyrodnicza		J. angielski		J. Niemiecki
		J. polski	Historio, WOS	Część matematyczna	Część przyrodnicza	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom Podstawowy
Gimnazjum w Jabłonowie	2017	69,40	56,30	40,10	47,00	52,90	29,90	39,00
	2018	70,00	57,40	48,40	55,00	51,00	34,10	-
	2019	59,20	55,40	35,10	42,80	55,30	37,30	55,00
Powiat brodnicki	2017	65,00	56,00	45,00	49,00	62,00	43,00	47,00
	2018	62,00	54,00	49,00	52,00	60,00	43,00	-
	2019	57,00	54,00	39,00	46,00	62,00	47,00	44,00
Województwa kujawsko-pomorskie	2017	68,00	57,00	44,00	50,00	64,00	46,00	50,00
	2018	66,00	56,00	49,00	53,00	65,00	49,00	-
	2019	61,00	57,00	47,00	40,00	65,00	49,00	45,00

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisany na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

W latach 2019-2021 ze wszystkich przedmiotów uczniowie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie uzyskali wyniki niższe niż średnie wyniki dla województwa i powiatu. Wyjątek stanowi roku 2020 i wynik z egzaminu z języka polskiego, gdzie uczniowie uzyskali wyniki wyższe niż średnie wyniki dla powiatu brodnickiego. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie, powiatu brodnickiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 - 2021

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	54,00	35,00	39,00
	Powiat brodnicki	58,00	41,00	49,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	60,00	42,00	55,00
2020	Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	55,00	37,00	41,00
	Powiat brodnicki	54,00	43,00	47,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00	43,00	50,00
2021	Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	54,50	35,00	50,50
	Powiat brodnicki	56,00	42,00	56,00
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00	41,00	58,00

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik skolaryzacji tzn. stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2016-2020.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	%	97,06	94,77	92,23	90,96	89,58
Gimnazja	%	93,17	83,42	76,84	- ¹	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni całego analizowanego w powyższej tabeli okresu, dla szkół podstawowych i gimnazjum współczynnik skolaryzacji kształtował się na poziomie poniżej 100,00%, co spowodowane jest tym, że część uczniów z obszaru miasta i gminy uczy się w placówkach oświatowych zlokalizowanych poza jej obszarem.

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

Przy Zespole Szkół ul. Nowy Rynek 5 w Jabłonowie Pomorskim funkcjonują: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych, Szkoła Policealna, Technikum, Branżowa Szkoła I Stopnia.²

¹ Wygaśnięcie szkół gimnazjalnych od roku 2019

² <https://rspo.gov.pl>

Analizując wyniki egzaminów maturalnych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2017-2020 zauważymy porównywalny poziom kształcenia w placówkach. W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w latach 2017-2020.

Tabela 13. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2017-2020

Placówka oświatowa	Rok ³	J. polski			Matematyka		J. angielski			J. niemiecki		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Egzamin ustny	Egzamin pisemny		Egzamin ustny	Egzamin pisemny	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony				Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Jabłonowie Pomorskim	2017	79,00	40,00	31,00	39,00	-	51,00	51,00	61,00	43,00	44,00	-
	2018	77,00	55,00	12,00	47,00	-	61,00	61,00	44,00	-	-	-
	2019	84,00	36,00	12,00	48,00	-	56,00	60,00	41,00	-	-	-
	2020	-	46,00	-	53,00	-	-	63,00	-	-	-	-
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	2017	92,00	44,00	-	27,00	-	54,00	31,00	-	-	-	-
Technikum im. Komisji Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Jabłonowie Pomorskim	2017	73,00	47,00	48,00	46,00	-	40,00	43,00	40,00	-	-	-
	2018	68,00	58,00	-	50,00	-	56,00	60,00	-	-	-	-
	2019	74,00	36,00	-	54,00	-	55,00	47,00	-	-	-	-
	2020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

³ W roku 2020 ze względu na pandemię COVID-19 egzaminów ustnych nie przeprowadzono.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Burmistrza Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie miasta i gminy, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii oraz gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie miasta i gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie zadania z zakresu kultury realizuje **Centrum Kultury i Sportu w Jabłonowie Pomorskim**. Podstawowym celem działalności instytucji jest pozyskanie i przygotowanie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze, sporcie i rekreacji oraz podtrzymywanie i kultywowanie tradycji kulturowych, gminnych i regionalnych.

Do zadań Centrum Kultury i Sportu należy:

- prowadzenie działalności promocyjnej i reklamowej w zakresie działania Centrum,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i rozwijanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru i sztuki ludowej oraz zainteresowań wiedzą i sztuką,
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- organizowanie wystaw,
- organizowanie konkursów w różnych dziedzinach,
- organizowanie koncertów, przeglądów i festiwali,
- organizowanie i prowadzenie działalności w zakresie sportu, rekreacji, wypoczynku i turystyki,

- prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
- popularyzacja walorów rekreacji ruchowej i turystyki,
- organizowanie zajęć, zawodów i imprez rekreacyjno-sportowych,
- organizowanie form działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej w ścisłej współpracy z placówkami, oświatowymi, organizacjami społecznymi, sportowymi, kombatanckimi, a także z parafiami i zgromadzeniami zakonnymi,
- współpraca z innymi ośrodkami kultury oraz instytucjami upowszechniania kultury,
- inne działania w zakresie upowszechniania kultury, sportu i rekreacji wynikające z potrzeb środowiska lokalnego,
- właściwa eksploatacja, konserwacja i modernizacja obiektów przekazanych w użytkowanie Centrum,
- pozyskiwanie środków pozabudżetowych.

Centrum Kultury i Sportu organizuje lub współorganizuje imprezy i wydarzenia kulturalne, w tym seanse filmowe, wystawy, festiwale i przeglądy artystyczne, koncerty, imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne oraz imprezy interdyscyplinarne.

Do największych przedsięwzięć kulturalnych w mieście i gminie należą: Majówka w Jabłonowie Pomorskim, Dni Jabłonowa Pomorskiego, Jabłonowo Pomorskie Quest Festiwal oraz Międzynarodowy Wyścig Kolarski w Jabłonowie Pomorskim.

Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie miasta i gminy na przestrzeni lat 2016-2020 zmniejszyła się o 86,46%, a liczba ich uczestników o 77,48%. Spadek ten, zwłaszcza w roku 2020 spowodowany jest pandemią COVID-19.

Tabela 14. Imprezy kulturalne na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na przestrzeni lat 2016-2020

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba imprez	szt.	96	106	95	57	13
Liczba uczestników imprez	osoba	12 150	12 550	15 900	12 640	2 736

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
W ramach Centrum Kultury i Sportu działa wiele różnych grup, kół, sekcji i klubów. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2016-2020, liczba grup artystycznych, kół, klubów i sekcji nie uległa znacznej zmianie. Zmniejszyła się natomiast liczba ich członków.

Tabela 15. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na przestrzeni lat 2016-2020

Wyszczególnieni	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Grupy artystyczne	szt.	4	7	1	4	2
Członkowie grup artystycznych	osoba	110	155	30	62	35
Koła, kluby i sekcje	szt.	17	22	18	18	16
Członkowie kół, klubów i sekcji	osoba	400	495	405	500	380

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie miasta i gminy działa Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filią w Mileszewach. Biblioteka zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców oraz służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych mieszkańców gminy, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informacyjnego na terenie miasta i gminy.

Do podstawowych zadań biblioteki należą:

- zakup, gromadzenie, opracowanie i ochrona materiałów bibliecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnej gminy,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, pośredniczenie w wymianie międzybibliecznej,
- pełnienie ośrodka informacji biblieczno-bibliograficznej oraz gromadzenie i opracowanie materiałów dokumentujących dorobek gospodarczy, kulturalny, oświatowy i naukowy gminy,
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliecznych ludziom chorym, starszym i niepełnosprawnym,
- koordynacja działalności usługowej bibliotek na terenie gminy,
- udzielenie podległym filiom pomocy merytorycznej i organizacyjnej,
- prowadzenie form pracy z czytelnikiem służących popularyzowaniu edukacji, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych czytelników gminy,
- doskonalenie form i metod pracy bibliecznej.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje w zakresie działalności biblioteki w latach 2016 – 2020. W analizowanych latach księgozbiór biblioteki uległ zmniejszeniu o 6 670 woluminów. Spadek zanotowała również liczba czytelników o 385 osób i liczba wypożyczeń o 16 988 woluminów.

Tabela 16. Działalność biblioteczna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Biblioteki i filie	Obiekt	2	2	2	2	2
Księgozbiór	Wolumin	26 037	26 358	25 121	24 926	19 367
Czytelnicy w ciągu roku	Osoba	1 051	534	492	786	666
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Wolumin	24 549	16 813	15 822	13 481	7 561

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Oprócz biblioteki ważną funkcję kulturalną na terenie miasta i gminy pełnią placówki oświatowe oraz świetlice wiejskie, które są miejscem spotkań mieszkańców i promują wiele form aktywności kulturalnej. Zmodernizowane obiekty wpływają na integrację lokalnej społeczności oraz promocję wspólnego spędzania czasu wolnego. Obiekty te dają możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań zrzeszających różne grupy wiekowe ludności lokalnej.

Na terenie miasta i gminy znajduje się 14 świetlic wiejskich, które zlokalizowane są w miejscowościach: Buk Pomorski, Buk Góralski, Bukowiec, Budziszewo, Górale, Jabłonowo Zamek, Jaguszewice, Kamień, Konojady, Lembarg, Nowa Wieś, Płowęż, Płowężek, Szczepanki.

W świetlicy w Buku Pomorskim prowadzone są zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i artystyczne (8 godzin tygodniowo), spotkania z ciekawymi ludźmi (raz na kwartał) oraz inkubator kultury (raz w tygodniu). Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie otrzymało wsparcie samorządu województwa na przebudowę i rozbudowę świetlicy. Jednym z warunków otrzymania wsparcia było zapewnienie zajęć oraz utrzymanie miejsca pracy w wymiarze 0,5 etatu.

Zajęcia w świetlicach wiejskich w miejscowościach: Buk Pomorski, Mileszewy oraz Jabłonowo Pomorskie odbywają się wg przyjętego harmonogramu. W pozostałych świetlicach zajęcia prowadzone są przez Centrum Kultury i Sportu, Koła Gospodyń Wiejskich itd. wg zapotrzebowania/możliwości (aktualnie CKiS prowadzi rozmowy z sołtysami ws. wybrania terminów zorganizowania zajęć cyrkowych i artystycznych tak, by mogło uczestniczyć w nich, jak najwięcej zainteresowanych). Ponadto w świetlicach spotykają się KGW, strażacy ochotnicy, są wykorzystywane na potrzeby spotkań wiejskich, wynajmowane – zgodnie z regulaminem funkcjonowania.

Ponadto na terenie miasta i gminy funkcjonują 3 świetlice środowiskowe:

Świetlica Środowiskowa Jabłonowo Zamek - Zgromadzenie Sióstr Pasterek Od Opatrzności
Bożej

W świetlicy świadczone są usługi, tj.: pomoc w nauce, praca opiekuńcza, organizacja konkursów i zabaw, organizacja spotkań świątecznych, organizacja wycieczek edukacyjno-rekreacyjnych oraz zapewnienie podwieczorku. Ponadto z okazji świąt oraz Dnia dziecka dzieci obdarowywane są paczkami świątecznymi.

Świetlica Środowiskowa – Mileszewy 18, 87-330 Jabłonowo Pomorskie

W świetlicy zajęcia prowadzone są we wtorki i czwartki. Świetlica czynna jest między godz. 12.00 a 20.00 wg zapotrzebowania w weekendy. We wtorki od godz. 15.30 do godz. 16.30 prowadzone są zajęcia artystyczne wspólnie z filią biblioteczną.

Świetlica Środowiskowa w Jabłonie Pomorskim – siedziba Centrum Kultury i Sportu ul.
Rynek 9, 87-330 Jabłonowo Pomorskie

W świetlicy prowadzone są zajęcia w poniedziałki, środy i piątki. Świetlica czynna jest między godz. 12.00 a 20.00.

Świetlice są miejscem odpoczynku, nauki oraz pracy twórczej dla dzieci i młodzieży. Zajęcia są dobrowolne, odbywają się w oparciu o regulamin opracowany przez opiekuna świetlic.

Stowarzyszenie Grupa Podniebni zajmują się propagowaniem i rozwijaniem kultury związanej z muzyką, teatrem i tańcem.

Z zakresu sportu na terenie miasta i gminy funkcjonują przede wszystkim kluby sportowe m.in. Doce Pares Polska, LKS „Naprzód”, LZS „Rolko” oraz Akademia Biegania i Chodu. Sport w mieście i gminie rozwijają też wszystkie placówki oświatowe oraz stowarzyszenia działające na terenie miasta i gminy typu LKS i LZS.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

— przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,

- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- q) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- e) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- f) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

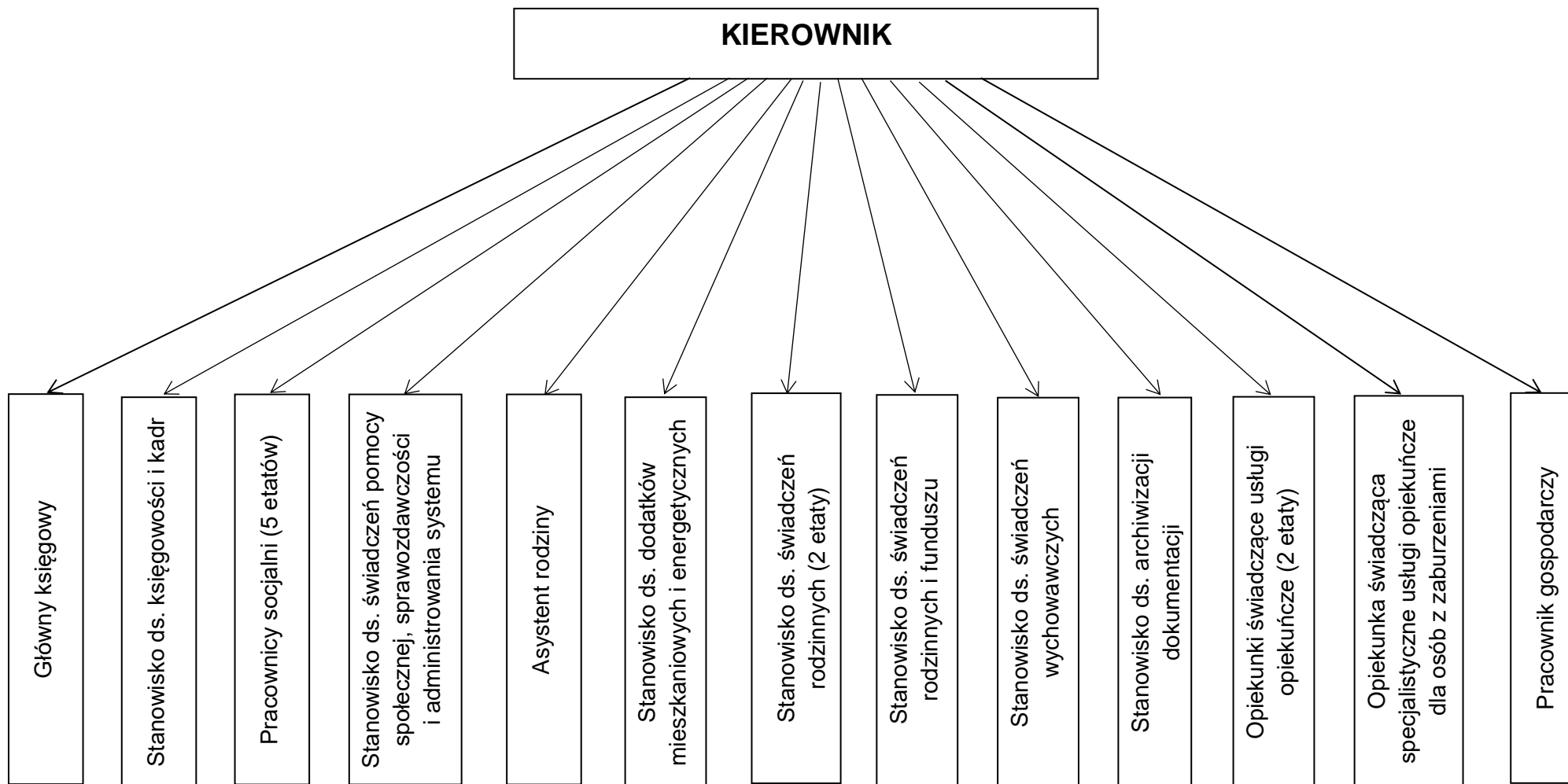
Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie miasta i gminy, wypełnia **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim** (dalej MGOPS).

Realizuje on zadania w zakresie pomocy społecznej będące zadaniami własnymi gminy, zadaniami własnymi gminy o charakterze obowiązkowym i zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, wynikających z przepisów prawa oraz wykonywanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub innymi podmiotami.

Pracuje w nim 20 osób, w tym asystent rodziny i pracownik gospodarczy pracują na ½ etatu. Pozostali obejmują stanowiska: kierownika, głównego księgowego, ds. księgowości i kadr, pracownika socjalnego, ds. świadczeń pomocy społecznej sprawozdawczości i administrowania systemu POMOST, ds. dodatków mieszkaniowych i energetycznych, ds. świadczeń rodzinnych, ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, ds. świadczeń wychowawczych, ds. archiwizacji dokumentacji, opiekunki świadczącej usługi opiekuńcze, opiekunki świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny MGOPS w Jabłonowie Pomorskim.

Schemat Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Bieżące funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,

- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy. Ponadto mieszkańcy miasta i gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej.

POMOC SPOŁECZNA KIEROWANA DO MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat formy pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016 – 2020. W roku 2020 najwięcej środków przeznaczono na odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Najwięcej świadczeń w 2020 zostało przyznanych w ramach zasiłków okresowych, z czego najwięcej środków (96,12%) przekazano z powodu bezrobocia. Głównymi powodami przyznania rodzinom pomocy społecznej w 2020 r. było: ubóstwo (162 rodziny – 640 osób w rodzinach), bezrobocie (140 rodzin – 420 osób w rodzinach) i niepełnosprawność (92 rodzin – 214 osób w rodzinach). Zgodnie z informacjami w tabeli na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku stałego spadła o 31,53%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 19,93%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku specjalnego celowego zmniejszyła się o 47,54%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 60,10%,
- liczba osób, której Gmina opłaciła pobyt w domu pomocy społecznej, wzrosła o 18,23%, a wypłacona kwota tego świadczenia o 52,43%.

Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie - zadania własne Gminy w latach 2016-2020

Forma pomocy		Liczba świadczeń [szt.]					Kwota świadczeń [zł]					
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	
Zasiłki stałe		758	768	695	552	519	338 601,00	353 794,00	331 081,00	286 900,00	271 130,00	
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	448	504	496	418	414	239 548,00	269 514,00	271 227,00	246 900,00	240 404,00	
	pozostającej w rodzinie	310	264	199	134	105	100 053,00	84 280,00	59 854,00	41 431,00	30 726,00	
Zasiłki okresowe		1 467	1 161	904	903	829	685 759,00	499 654,00	393 156,00	400 350,00	376 666,00	
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	1 256	992	764	784	776	610 590,00	443 878,00	342 733,00	367 625,00	362 062,00	
	długotrwałej choroby	33	13	18	27	6	11 322,00	2 827,00	7 152,00	9 455,00	1 821,00	
	niepełnosprawności	110	88	68	40	32	40 534,00	31 085,00	21 114,00	10 047,00	9 264,00	
	innego niż wyżej wymienione	68	68	54	52	15	23 313,00	100 053,00	22 157,00	13 223,00	3 519,00	
Zasiłki celowe												
z tego:	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		0	1	0	1	1	0,00	1 500,00	0,00	4 351,00	2 500,00
	Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		x	x	x	x	x	225 935,00	72 825,00	67 388,00	84 702,00	99 451,00
	z tego:	Zasiłki specjalne celowe	122	138	119	115	64	23 443,00	23 774,00	21 858,00	18 781,00	9 355,00
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej												
w tym:	Posiłek ogółem		0	23 201	20116	18514	7889	0,00	90 835,00	71 634,00	78 518,00	38 263,00
	z tego:	dla dzieci	0	23 201	20116	18341	7764	0,00	90 835,00	71 634,00	77 307,00	37 364,00
	Usługi opiekuńcze		3 879	4 511	5303	6223	6485	84 641,00	52 674,00	96 776,00	137 550,00	168 782,00
	Sprawienie pogrzebu		0	0	1	1	1	0,00	0,00	4 000,00	3 239,00	3 740,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		192	190	214	221	227	462 158,00	483 512,00	588 803,00	664 135,00	704 447,00	

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Tabela 18. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w 2020 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym:	
UBÓSTWO	1	162	95	441
SIEROCTWO	2	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	3	4	2	4
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	73	48	338
W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIELNOŚCI	5	51	35	268
BEZROBOCIE	6	140	79	420
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	92	51	214
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	64	28	147
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	7	3	29
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	10	3	1	12
RODZINY WIELODZIELNE	11	1	1	6
PRZEMOC W RODZINIE	12	0	0	0
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0	0
ALKOHOLIZM	14	6	3	11
NARKOMANIA	15	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY (art. 7 pkt 11)	17	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	18	1	1	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	19	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKologiczna	20	0	0	0

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.⁴

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuację bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,

⁴K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁵

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz ustalają plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowanie w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianie oraz opiniowanie dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie, co roku uchwała Roczny program współpracy Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie z organizacjami pozarządowymi o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2022 rok uchwałą nr XXXIX/233/21 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 25 listopada 2021 roku.

⁵ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Celem głównym programu jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, budowanie partnerskich relacji między gminą a organizacjami zapewniającymi lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców, a także wzmacnianie roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Cele szczegółowe programu to:

- wzmocnienie wpływu mieszkańców i organizacji na proces tworzenia polityk publicznych oraz zwiększenie ich udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- podniesienie efektywności wydatkowania publicznych środków finansowych,
- wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności w wykonywaniu zadań publicznych,
- podniesienie poziomu efektywności działań organizacji,
- integracja i upowszechnienie partnerstwa wśród organizacji i innych podmiotów w zakresie działania na rzecz gminy i społeczności lokalnej.

Współpraca Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: partnerstwa, pomocniczości, efektywności, jawności, legalności, uczciwej konkurencji oraz suwerenności. Jako priorytetowe dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie w roku 2022 zostały określone zadania publiczne z następujących dziedzin,:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- ochrony i promocji zdrowia,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- edukacji, oświaty i wychowania,
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- turystyki i krajoznawstwa,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- ratownictwa i ochrony ludności,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt 1-32a ustawy.

Poniżej przedstawiono organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie:

- Hufiec Jabłonowo Pomorskie Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego,
- Lokalna Grupa Działania „Pojezierze Brodnickie”,
- Doce Pares Polska,
- LKS „Naprzód”,
- LZS „Rolko”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych,
- Klub „Krewniacy”,
- Polski Związek Wędkarski,
- Regionalny Związek Pszczelarzy,
- Gminne Koło Łowieckie „Darz-Bór”,
- Stowarzyszenie Hodowców Trzody Chlewnej „Farpol”,
- Stowarzyszenie Hodowców Bydła,
- Stowarzyszenie Ogródków Działkowych,
- Polski Związek Hodowców Gołębi,
- Stowarzyszenie Parafialny Klub Seniora im. Jana Pawła II,
- Stowarzyszenie „Razem dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie”,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Konojad,
- Akademia Biegania i Chodu,
- Stowarzyszenie Grupa Podniebni,
- Stowarzyszenie „Do Korzeni”,
- Kółko Rolnicze w Jabłonowie Zamku,
- Kółko Rolnicze w Bukowcu,
- Kółko Rolnicze w Buku Pomorskim,
- Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Przyszłość”,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju regionalnego „Kuznia”,
- Stowarzyszenie Eksploracyjno-Historyczne Ziemi Michałowskiej "Cultura",
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonowie Pomorskie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Góralach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Płowężu,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Konojadach,
- Szkoła Sztuk Walki „EKSRIMADOR”.
- Związek Zawodowy Pracowników Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Mileszewach,
- Fundacja Rock Moto Festiwal,
- Fundacja Kropla Miodu,
- Fundacja Rycerze Uśmiechu,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Płowęż,
- Uczniowski Klub Sportowy "Orzeł",
- Uczniowski Klub Sportowy "Tęcza" w Góralach,
- Uczniowski Klub Sportowy "Osa" Jabłonowo Pomorskie.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta i gminy

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej

egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem. MGOPS w Jabłonowie Pomorskim współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Brodnicy w zakresie:

- organizowania spotkań z pracodawcami,
- giełdy pracy,
- kierowania do prac społecznie użytecznych,
- kierowania do poradni specjalistycznych,
- organizowania prac socjalnych,
- udzielania pomocy finansowej z budżetu MGOPS,

Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym, następnie w przemyśle i budownictwie, sektorze usługowym oraz finansowym.⁶ Stan i zmiany zachodzące na rynku pracy mają wpływ na bezrobocie. W roku 2020 na terenie miasta i gminy zarejestrowanych było 365 bezrobotnych, z czego 62,47% stanowiły kobiety.

Tabela 19. Bezrobotni zarejestrowani z terenu miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	422	318	301	322	365
mężczyźni	159	113	96	105	137
kobiety	263	205	205	217	228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2020 r. wśród bezrobotnych dominowały osoby długotrwale bezrobotne. W czasie analizowanych lat ich liczba zmalała jednak o 24,44%. W 2020 r. udział osób bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wynosił 6,70%.

Tabela 20. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
do 25 roku życia	74	49	49	64	64
do 30 roku życia	130	91	85	105	115
powyżej 50 roku życia	108	76	72	75	83
długotrwale bezrobotni	270	201	165	164	204

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

⁶ <http://polskawliczbach.pl>

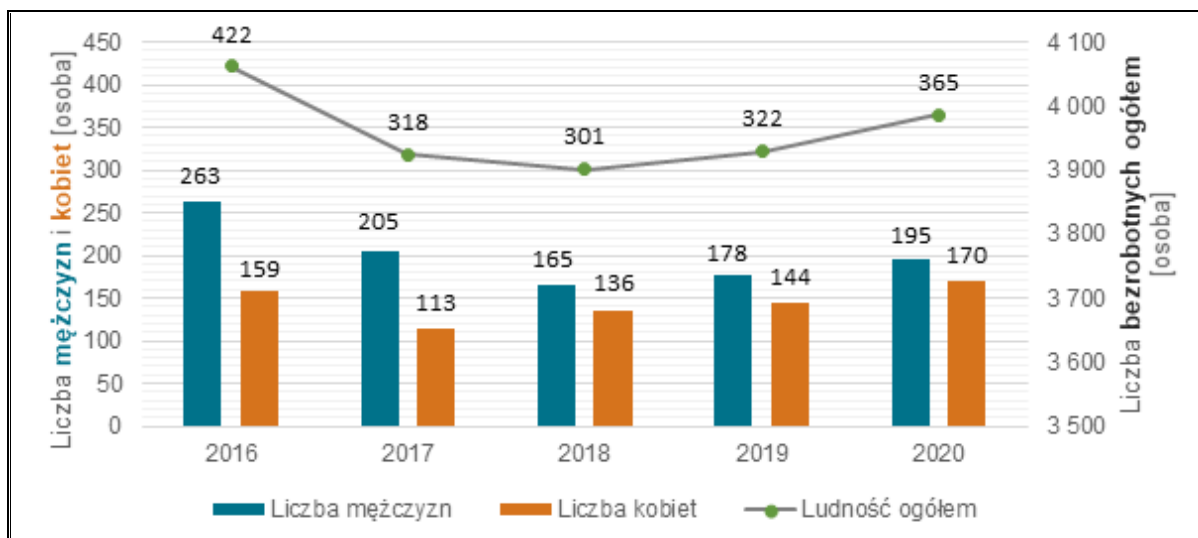
W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie.

Tabela 21. Bezrobocie na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM: w tym:	422	318	301	322	365
- kobiet	263	205	165	178	195
- mężczyzn	159	113	136	144	170
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	30	27	29	38	47
Liczba bezrobotnych absolwentów	25	10	11	18	11
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	16	6	9	9	9
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
- bezrobotni do 25 roku życia	74	49	49	64	64
- bezrobotni od 26 do 50 roku życia	332	221	209	205	245
- bezrobotni powyżej 51 roku życia	108	76	72	75	83
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:					
- bezrobotni do 1 miesiąca	38	38	22	35	25
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	170	122	135	162	192
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	66	40	33	39	76
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	148	118	111	86	72
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
- wykształcenie podstawowe i poniżej	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
- wykształcenie gimnazjalne	177	128	125	121	139
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	113	92	91	91	101
- wykształcenie średnie	107	82	63	91	107
- wykształcenie wyższe	25	16	22	19	18

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Wykres 6. Liczba bezrobotnych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Analizując strukturę bezrobocia na terenie miasta i gminy, należy zauważyć, że w latach 2016 - 2020:

- liczba bezrobotnych spadła o 57 osób, tj. o 13,51%,
- w całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższała liczbę bezrobotnych kobiet, w roku 2020 stanowili oni 53,42% bezrobotnych ogółem,
- pod względem wieku, w 2020 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby bezrobotne w wieku 26 - 50 lat,
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2020 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 do 12 miesięcy, a najmniej liczną osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca,
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2020 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym, a najmniej z wykształceniem wyższym.

Na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 47,57%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 52,37%. Osoby bezrobotne mogą liczyć na pomoc materialną ze strony MGOPS.

Tabela 22. Liczba beneficjentów MGOPS w Jabłonowie Pomorskim korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	267	195	161	138	140
Liczba osób w rodzinach	881	589	479	414	420

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy, a MGOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

W latach 2019-2021 Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie była wnioskodawcą poniższych projektów, natomiast Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim był ich realizatorem:

- w okresie od 01.01.2019 r. do 30.06.2020 r. przedłużony do 30.09.2020 r. realizowany był projekt konkursowy pt.: „Aktywizacja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu podjęcia zatrudnienia i uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie”. Grupą docelową projektu było 20 osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, które w pierwszej kolejności wymagały aktywizacji społecznej. Udział w projekcie brały również osoby bezrobotne. W ramach projektu organizowano: poradnictwo specjalistyczne – indywidualne spotkania z psychologiem, poradnictwo specjalistyczne – grupowe spotkania z psychologiem, poradnictwo specjalistyczne – indywidualne spotkania z prawnikiem, trening umiejętności społecznych – zajęcia grupowe oraz wyjazd integracyjny. Organizowano również indywidualne spotkania z doradcą zawodowym, grupowe spotkania z doradcą zawodowym, kurs kwalifikowanego pracownika ochrony, kurs obsługi wózków jezdniowych podnośnikowych z mechanicznym napędem podnoszenia z wyłączeniem wózków z wysięgnikiem oraz wózków z osobą obsługującą podnoszoną wraz z ładunkiem, kurs opiekuńki osób starszych i niepełnosprawnych, kurs sprzedawcy z obsługą kas i urządzeń fiskalnych oraz terminali płatniczych, wypłacono stypendia szkoleniowe.
- w okresie od 01.01.2021 r. do: 30.06.2021 r. realizowany był projekt grantowy pt.: „Nowy zawód kluczem do sukcesu”. Grupą docelową było 15 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w tym z obszaru wskazanego w LPR tj. sołectw Jabłonowo- Zamek, Kamień, Szczepanki W ramach projektu zostały przeprowadzone następujące formy wsparcia:
 - aktywizacja społeczna, w ramach której organizowano: poradnictwo psychologiczne oraz wyjazdy kulturalno-integracyjne,

- aktywizacja zawodowa, w ramach której zorganizowano doradztwo zawodowe zajęcia grupowe i indywidualne, zajęcia z zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, kurs konserwator terenów zielonych, kurs animator czasu oraz kurs pracownik sprzątający.
- w okresie od 01.01.2021 r. do: 30.06.2021 r. realizowany był projekt grantowy pt.: „Zmieniamy nasze życie na lepsze”. Grupą docelową projektu było 14 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w tym z obszaru wskazanego w LPR tj. sołectw Jabłonowo- Zamek, Kamień, Szczepanki
- W ramach projektu zorganizowane zostały następujące formy wsparcia:
- warsztaty kulinarny,
 - warsztaty rękodzielniczy,
 - zajęcia rekreacyjno-sportowe,
 - poradnictwo psychologiczne,
 - warsztaty z przedsiębiorczości - doradztwo zawodowe zajęcia grupowe,
 - wyjazdy kulturalno-integracyjne,
 - zadanie otwarte - spotkanie tematyczne połączone z wystawą prac i degustacją, dań wykonanych przez uczestników projektu.

Praca społecznie - użyteczne i roboty publiczne

MGOPS w Jabłonowie Pomorskim organizuje również dla osób bezrobotnych prace społecznie użyteczne, mające na celu ich aktywizację i zapobieganie wykluczeniu społecznemu z powodu bezrobocia. Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, które jednocześnie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczą w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2016 - 2020 roku na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie zmniejszyła się o 53,71%, a liczba osób w tych rodzinach o 58,79%.

Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	350	352	211	189	162
Liczba osób w rodzinach	1 070	947	648	521	441

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

POMOC W ZAKRESIE DOŻYWIANIA

— **Program „Posiłek w szkole i w domu”** - celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

Z programu w formie posiłku w 2020 r. skorzystało 143 uczniów z 76 rodzin oraz jedna osoba dorosła, na ogólną kwotę 38 263,00 zł.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe,
- 02-P Choroby psychiczne,
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O Choroby narządu wzroku,
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu,

- 06-E Epilepsja,
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T Choroby układu pokarmowego,
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N Choroby neurologiczne,
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

MGOPS świadczy usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze, kieruje do DPS oraz do poradni specjalistycznych. MGOPS współpracuje z osobami niepełnosprawnymi w ramach pracy socjalnej oraz udziela pomocy finansowej z budżetu MGOPS.

Praca socjalna z osobą niepełnosprawną to szeroko rozumiane dążenie pracownika socjalnego do poprawy funkcjonowania i do samodzielnej egzystencji osoby niepełnosprawnej

Na terenie miasta i gminy w 2020 r. było 86 beneficjentów objętych pomocą MGOPS, z czego 63,95% stanowili mężczyźni. Liczba beneficjentów od 2016 spadła o 33,33%.

Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą MGOPS w Jabłonie Pomorskim z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	129	149	133	113	86
kobiety	51	58	56	46	31
mężczyźni	78	91	77	67	55

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonie Pomorskim

Według informacji ZUS na terenie miasta i gminy ubezpieczonych jest 40 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, z czego 40,00% to osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności, 50,00% to osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 10,00% to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Liczba ubezpieczonych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności od 2016 r. w roku 2020 zwiększyła się o 48,15%.

Tabela 25. Liczba ubezpieczonych z orzeczeniem o niepełnosprawności z podziałem na płeć i stopień niepełnosprawności

Ubezpieczeni (osoby fizyczne) w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z terenu miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie według płci i stopnia niepełnosprawności – stan na 30.09.2021 r.							
Wyszczególnienie		Liczba ubezpieczonych (osoby fizyczne)					
		Kobiety			Mężczyźni		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Razem		27	22	22	41	42	40
Osoby, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności	lekkim	13	11	9	15	16	16
	umiarkowanym	12	9	11	21	21	20
	znacznym	2	2	2	5	5	4

Źródło: Dane ZUS oddział w Toruniu

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brodnicy na terenie miasta i gminy zamieszkuje 185 osób niepełnosprawnych, z czego 57,30% to mężczyźni. Liczba osób niepełnosprawnych od 2016 r. zmalała o 5,61%. 20 osób to osoby do 16 r. życia, a 165 to osoby powyżej 16 r. życia. W 2020 r. 55 osób to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, 82 to osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a 28 osób to osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Tabela 26. Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć, zakres wiekowy i stopień niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2016		2017		2018		2019		2020	
	Miasto	Gmina	Miasto	Gmina	Miasto	Gmina	Miasto	Gmina	Miasto	Gmina
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:	101	95	82	132	80	102	92	117	84	101
- kobiety	55	39	45	58	41	42	54	57	35	44
- mężczyźni	46	56	37	74	39	60	38	60	49	57
Liczba osób do 16 r. życia w tym:	14	10	13	18	13	16	12	15	5	15
- kobiety	7	4	8	7	9	8	8	4	4	5
- mężczyźni	7	6	5	11	4	8	4	11	1	10
Liczba osób powyżej 16 r. życia w tym:	87	85	69	114	67	86	80	102	79	86
- kobiety	48	35	37	51	32	34	46	53	31	39
- mężczyźni	39	50	32	63	35	52	34	49	48	47
Liczba osób z podziałem na stopnie										
- Znaczny (Z)	24	36	25	39	30	32	21	40	22	33
- Umiarkowany (U)	47	35	27	53	25	39	41	36	48	34
- Lekki (L)	16	14	17	22	12	15	18	26	9	19

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brodnicy

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- **zasiłek pielęgnacyjny** — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem

o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

- **specjalny zasiłek opiekuńczy** — zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
- **świadczenie pielęgnacyjne** — świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności — jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

Ze świadczeń pielęgnacyjnych w 2020 r. skorzystało 81 rodzin. Liczba ta wzrosła od 2016 r. o 15,71%. Ze specjalnego zasiłku opiekuńczego w 2020 r. skorzystało 6 rodzin. Od 2016 r. liczba rodzin pobierających wspomniany zasiłek zmniejszyła się o 76,92%.

Tabela 27. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Wyszczególnienie	Liczba rodzin				
	2016	2017	2018	2019	2020
Świadczenie pielęgnacyjne	70	66	56	62	81
Specjalny zasiłek opiekuńczy	26	24	24	9	6

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Z zasiłku pielęgnacyjnego w 2020 r. skorzystało 230 osób. Liczba osób korzystająca z tego świadczenia zmalała od 2016 r. o 13,21%.

Tabela 28. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek pielęgnacyjny	265	269	254	244	230

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie miasta i gminy w 2020 roku mieszkało 2 027 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 57,28%.

Tabela 29. Osoby starsze na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w 2020 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	583	276	307
65-69 lat	515	246	269
70-74 lata	379	157	222
75-79 lat	218	88	130
80-84 lata	164	56	108
Powyżej 85 lat	168	43	125
Razem	2 027	866	1 161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS-ach. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat, mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny.

Na terenie miasta i gminy funkcjonują dwa kluby seniora: Parafialny Klub Seniora, im. Jana Pawła II oraz „Złote Kłosa”, działający przy Centrum Kultury i Sportu. Kluby Seniora to miejsca, w których seniorzy mogą się spotykać, integrować, brać udział w organizowanych wyjazdach czy zajęciach i warsztatach, na których mogą nabierać nowych umiejętności. Przynależność do klubów seniora pozwala uniknąć negatywnych skutków starości i samotności tych osób, tj. poczucia wyobcowania, obniżenia poczucia własnej wartości, stanów depresyjnych.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne i w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem,
- **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustala Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze miasta i gminy reguluje uchwała nr XL/249/21 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2021 r. w sprawie *ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania*. Wg powyższej uchwały koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustalany został w wysokości 27,00 zł.

Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby lub osoby w rodzinie ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie. Szczegółowy wykaz częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat z kosztu jednej godziny usług opiekuńczych bądź specjalistycznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie miasta i gminy w zależności od dochodu

Dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie w stosunku do kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust 1, pkt 1 lub pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wyrażony w procentach	Wskaźniki odpłatności w procentach ustalone od kosztu usług za 1 godzinę dla	
	osoby samotnie gospodarującej	osoby w rodzinie
Powyżej 100% do 150%	10%	10%
Powyżej 150% do 200%	15%	20%
Powyżej 200% do 250%	20%	30%
Powyżej 250% do 300%	30%	40%
Powyżej 300% do 350%	40%	50%
Powyżej 350% do 400%	50%	60%
Powyżej 400% do 500%	60%	70%
Powyżej 500% do 600%	80%	90%
Powyżej 600%	100%	100%

Źródło: Uchwała XL/249/21 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2021 r.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MGOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie miasta i gminy w latach 2016-2020 spadła o 78,13%, a liczba osób w rodzinach o 81,29%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 30,00%, ale liczba osób w tych rodzinach spadła o 70,00%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zmniejszyła się o 95,45%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 94,78%.

Tabela 31. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	32	21	26	7	7
Liczba osób w rodzinach	155	98	119	20	29
w tym rodziny niepełne					
Liczba rodzin	10	6	12	7	3
Liczba osób w rodzinach	40	20	49	20	12
w tym rodziny wielodzietne					
Liczba rodzin	22	15	10	0	1
Liczba osób w rodzinach	115	78	53	0	6

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016 – 2020 zmniejszyła się o 45,93%, a liczba osób w tych rodzinach o 46,77%. W zakresie wielodzietności liczba rodzin objęta wsparciem zmniejszyła się o 33,77%, a liczba osób w tych rodzinach o 36,19%.

Tabela 32. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	135	103	92	78	73
Liczba osób w tych rodzinach	635	480	427	360	338
w tym wielodzietność					
Liczba rodzin	77	64	56	54	51
Liczba osób w tych rodzinach	420	341	301	280	268

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko umarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy

zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczę zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

POZOSTAŁE ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ MGOPS

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Jabłonowie Pomorskim poza ustawą o pomocy społecznej realizuje również zadania własne gminy i zadania zlecone gminy wynikające z innych regulacji prawnych m.in.:

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. Matce albo ojcu;
2. Innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. Opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. Osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. Osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. Na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA JAKO ŚWIADCZENIE BĘDĄCE REALIZACJĄ WYROKU TRYBUNAŁU
KONSTYTUCYJNEGO Z DNIA 5 GRUDNIA 2013 R., SYGN. AKT TK AKT K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000,00 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński,
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego,
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych),
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko),
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki,
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca miasto i gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,
- bezterminowo, jeśli osoba uprawiona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Miasto i Gmina w każdej chwili mogą wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim.

Od stycznia 2022 roku realizacją świadczenia będzie zajmował się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Realizacją świadczenia od 2021 roku zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego, jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej,

na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuję o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuję o wydanie karty tradycyjnej.

3.2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa.

Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Pracownicy socjalni tutejszego MGOPS kierują osoby dotknięte problemem alkoholowym do Miejsko-Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jabłonowie Pomorskim, kierują do poradni specjalistycznych, udzielają pomocy w formie pracy socjalnej oraz przeprowadzają rozmowy motywujące, mające na celu podjęcie leczenia odwykowego zamkniętego lub uczestniczenia w spotkaniach z terapeutą oraz udzielają pomocy finansowej.

Na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie działa punkt konsultacyjny dla osób z uzależnieniami oraz członków ich rodzin. Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie ma podpisaną umowę z Ośrodkiem Terapii Rozwoju Osobistego w Brodnicy. W szkołach organizowane są jednorazowe prelekcje i pogadanki prowadzone przez policję, pedagogów oraz pracowników oświaty, dofinansowywane są zimowiska dla dzieci z rodzin dotkniętych uzależnieniami.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 45,45%, również liczba osób w tych rodzinach w stosunku do roku 2016 zmniejszyła się o 47,62%. Na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie nie występuje problem narkomanii.

Tabela 33. Liczba beneficjentów pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Alkoholizm					
Liczba rodzin	11	10	4	5	6
Liczba osób w rodzinach	21	21	4	8	11
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Na przestrzeni lat 2016-2020 zauważalny jest spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu korzystających z form pomocy społecznej. Niniejsze dane świadczą o zmniejszającym się problemie, uzależnienia od alkoholu na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie.

Tabela 34. Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad psychologicznych	174	169	141	178	124
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	47	74	63	41	71
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	1	1	2	0	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	80	44	37	38	41
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	181	90	100	65	130

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia,

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej,
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie miasta i gminy regularnie sporządzany jest **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** oraz **Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującym programem jest przyjęty na rok 2022 uchwałą nr XL/248/21 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2021.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta i gminy. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Program jest adresowany do mieszkańców miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Program obejmuje również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie. Ich zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

W programach określona została następująca strategia działań:

1. Zwiększenie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
2. Udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej przed problemem alkoholowym oraz przed przemocą w rodzinie;

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej edukacyjnej wśród młodzieży, dzieci i młodzieży;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. Pomoc dla osób, które podjęły leczenie w związku z terapią przeciwwuzależnieniową;
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie o charakterze oskarżyciela publicznego;
7. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania Komisji PIRPA;
8. Przeciwdziałanie narkomanii.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie miasta i gminy zaangażowane są: Miejsko-Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komenda Powiatowa Policji w Brodnicy.

Zadania ujęte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są inicjowane przez **Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jabłonowie Pomorskim**. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Od roku 2016 liczba osób na terenie miasta i gminy rośnie. W roku 2020 na terenie miasta i gminy zidentyfikowano 4 osoby bezdomne, z czego 3 to mężczyźni.

Tabela 35. Liczba osób bezdomnych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezdomnych, w tym:	0	1	2	3	4
kobiety	0	0	0	0	1
mężczyźni	0	1	2	3	3
niepełnosprawni	0	0	0	1	0

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Tabela 36. Beneficjenci pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	0	1	2	3	4
Liczba osób w rodzinach	0	1	2	3	4

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym jest zadaniem obowiązkowym gminy. MGOPS pomaga osobom bezdomnych poprzez kierowanie ich do placówek zapewniających schronienie, pomoc w dostępie do opieki medycznej, poradnictwo socjalne oraz świadczy pomoc materialną.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy,
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.⁷

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. W okresie 2016 – 2020, w roku 2017 oraz 2020 roku nie odnotowano rodzin, które wsparte zostały pomocą z ww. powodu. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

⁷ <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Tabela 37. Beneficjenci pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	17	0	10	2	0
Liczba osób w rodzinach	45	0	42	7	0

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta i gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy były praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni. 24,52% interwencji domowych dotyczyło przemocy domowej. W 2020 r. sporządzono 38 Niebieskich Kart.

Tabela 38. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy domowej						
w tym:	kobiety	30	23	42	43	28
	mężczyźni	0	1	2	1	5
	dzieci	7	6	7	4	2
Liczba sprawców przemocy domowej						
w tym:	kobiety	0	1	1	0	0
	mężczyźni	31	23	43	43	32
	dzieci	0	1	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:		201	217	189	151	155
dotyczących przemocy w rodzinie		39	37	52	54	38
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		39	37	52	54	38

Źródło: Dane MGOPS w Jabłonowie Pomorskim

Uchwałą nr VI/34/19 z dnia 14 lutego 2019 r. Rada Miejska w Jabłonowie Pomorskim przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2019-2025, którego celami są:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

Realizacja celu 1 odbywa się poprzez: współpracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, monitorowanie sytuacji rodzin

dotkniętych przemocą, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą, udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Realizacja celu 2 odbywa się poprzez: izolowanie sprawców od ofiary, podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, informowanie osób stosujących przemoc w rodzinie o konsekwencjach prawnych wynikających ze stosowania przemocy oraz możliwościach skorzystania z pomocy i wsparcia specjalistów: psychologa, psychiatry, terapeutów, udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych, przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc, zgłaszanie osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu do Miejsko-Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Brodnicy o obowiązkowe podjęcie leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Realizacja celu 3 odbywa się poprzez: Utworzenie punktu informacyjnego, rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy, informowanie osób doświadczających przemocy o przysługujących im prawach oraz instytucjach, w których mają możliwość uzyskania profesjonalnej pomocy i wsparcia (pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, medycznej, pedagogicznej, finansowej), monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy (praca socjalna w środowisku, wsparcie asystenta rodziny).

MGOPS realizuje działania wobec osób, rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie oraz sprawców przemocy w rodzinie, które podejmuje Zespół Interdyscyplinarny. Ponadto w ramach pomocy kieruje osoby, rodziny dotknięte przemocą w rodzinie do Poradni Rodzinnej oraz Psychologiczno-Pedagogicznej w Brodnicy. Ponadto w ramach pomocy prowadzona jest z osobami dotkniętymi przemocą praca socjalna oraz udzielana jest pomoc finansowa z budżetu MGOPS.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu

w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 r. poz. 1119), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Mieszkańcy z miasta i gminy Jabłonowo, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze miasta i gminy.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi mogą także wchodzić osoby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji

tego, że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszone pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

3.2.9. Przemocność

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie podlega pod Komendę Powiatową Policji w Brodnicy. Na terenie Jabłonowa Pomorskiego znajduje się posterunek policji. Swoje zadania wykonuje 3 dzielnicowych, którzy obsługują mieszkańców w następujących dzielnicach:

- Dzielnica nr 21, obejmująca miasto Jabłonowo Pomorskie: planem priorytetowym objęty jest Park Kolejowy przy ul. Kolejowa, gdzie dochodzi do spożywania alkoholu oraz zakłócania porządku publicznego. Tego rodzaju zachowania negatywnie wpływają na ocenę społeczeństwa,
- Dzielnica nr 22, obejmująca miejscowości: Adamowo, Budziszewo, Buk Góralski, Buk Pomorski, Gorzechówko, Jabłonowo-Zamek, Nowa Wieś, Płoweż, Szczepanki: planem priorytetowym objęty jest rejon teren miejscowości Jabłonowo Zamek, w którym mają miejsce wykroczenia porządkowe występujące głównie w rejonie placu zabaw oraz przystanku autobusu szkolnego. Tego rodzaju zachowania negatywnie wpływają na ocenę społeczeństwa oraz są uciążliwe dla osób zamieszkujących w tym rejonie,
- Dzielnica nr 23, obejmująca miejscowości: Bukowiec, Górale, Jaguszewice, Kamień, Konojady, Lembarg, Mileszewy, Piecewo: planem priorytetowym objęty jest rejon, osiedla zabudowań wielorodzinnych w Bukowcu, gdzie mają miejsce: spożywanie alkoholu, zakłócanie porządku publicznego oraz wykroczenia w ruchu drogowym. Tego rodzaju zachowania negatywnie wpływają na ocenę społeczeństwa oraz są uciążliwe dla osób zamieszkujących w tym rejonie.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020. Na przestrzeni lat liczba przestępstw zmalała o 19,05%. Największy udział w przestępstwach ogółem stanowiły kradzieże rzeczy obcej – 47,06%.

Tabela 39. Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020
Liczba przestępstw:		21	17	14	13	17
w tym:	kradzież rzeczy obcej	14	6	5	6	8
	kradzież z włamaniem	5	5	3	6	7
	rozboje	1	0	0	0	0
	bójki i pobicia	1	0	2	1	1
	uszczerbek na zdrowiu	0	6	4	0	1

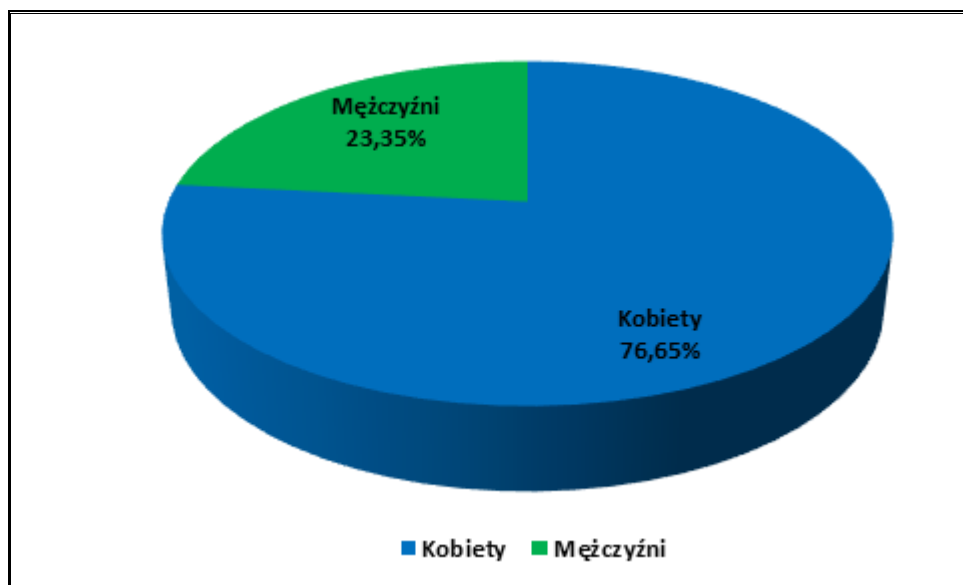
Źródło: Dane Komendy Powiatowej w Brodnicy

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030* przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankietę wypełniło 197 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 76,65%, zaś udział mężczyzn wyniósł 23,35%.

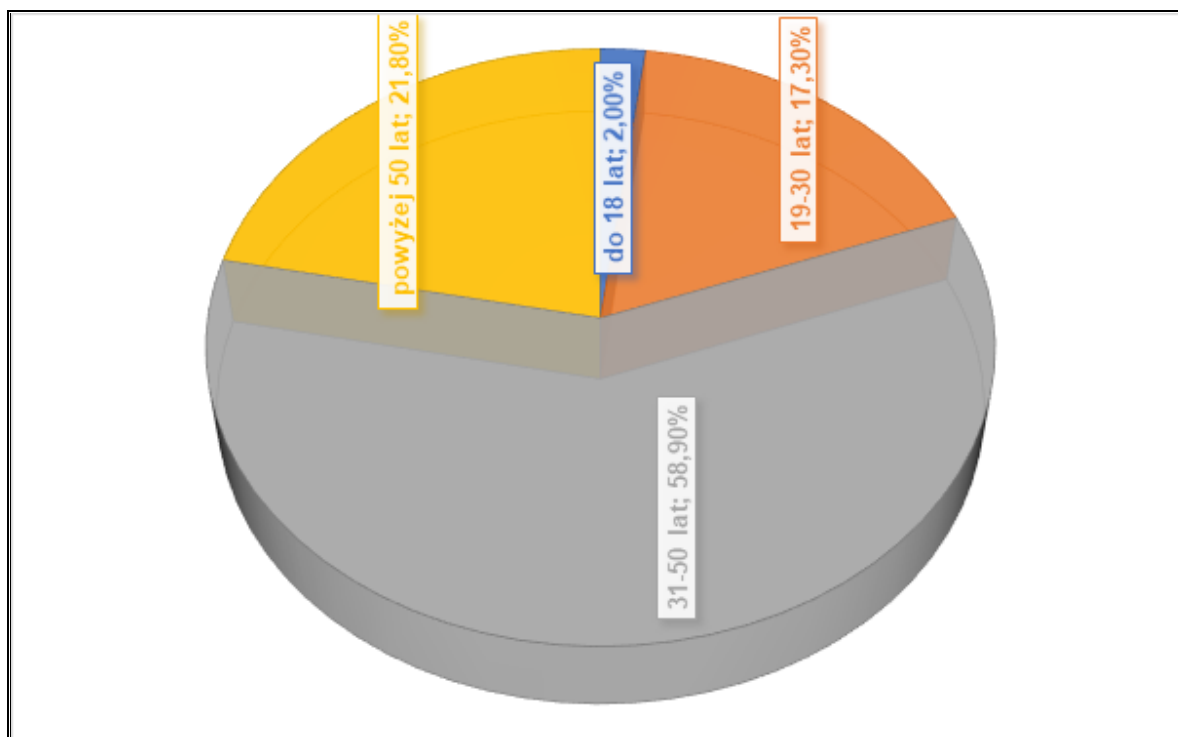
Wykres 7. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (58,90%), kolejną grupą były osoby w wieku powyżej 50 lat (21,80%) i w przedziale wiekowym 19-30 (17,30%). Osoby poniżej 18 roku życia stanowiły niewielki procent (2,00%) wśród respondentów.

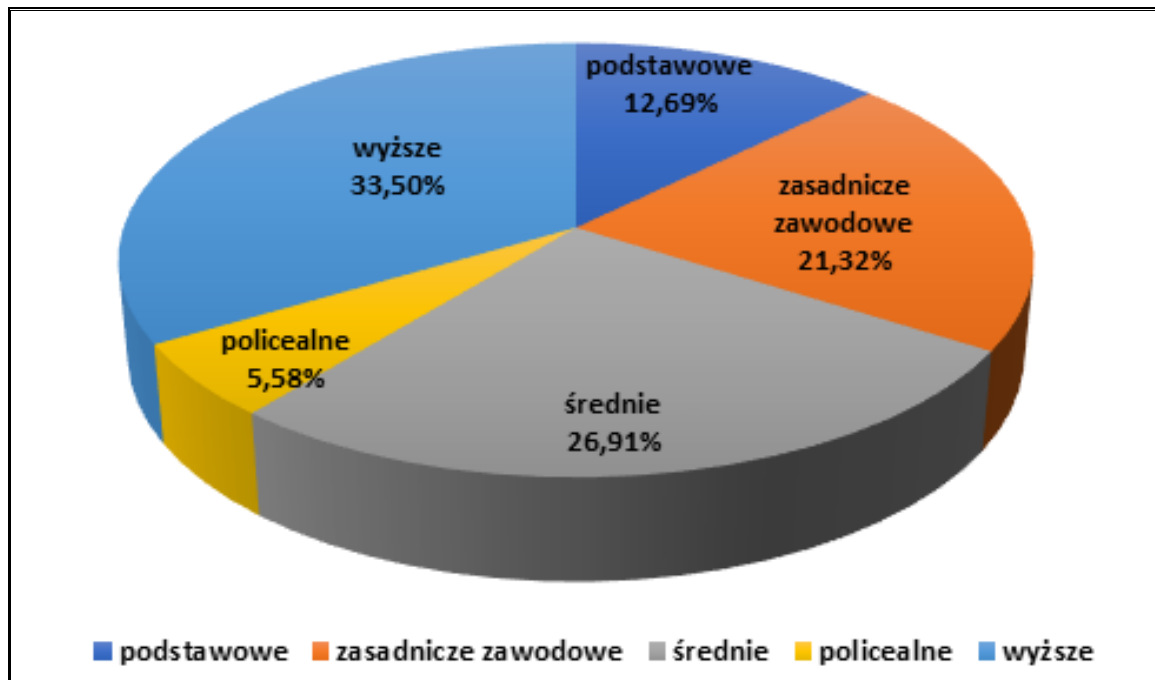
Wykres 8. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (33,50%), następnie osoby z wykształceniem średnim (26,91%), zasadniczym zawodowym (21,32%), podstawowym (12,69%) oraz policealnym (5,58%).

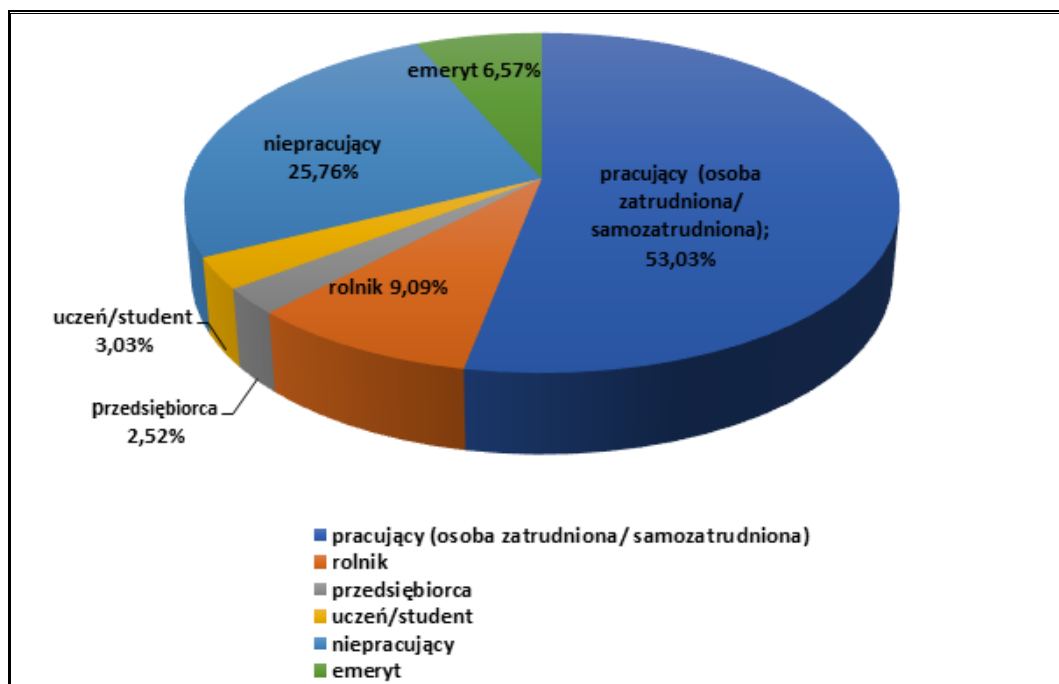
Wykres 9. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (53,03%). Mniej licznymi grupami byli emeryci (6,57%), niepracujący (25,76%), rolnicy (9,09%), przedsiębiorcy (2,52%) oraz uczniowie i studenci (3,03%).

Wykres 10. Ankietowani według statusu zawodowego

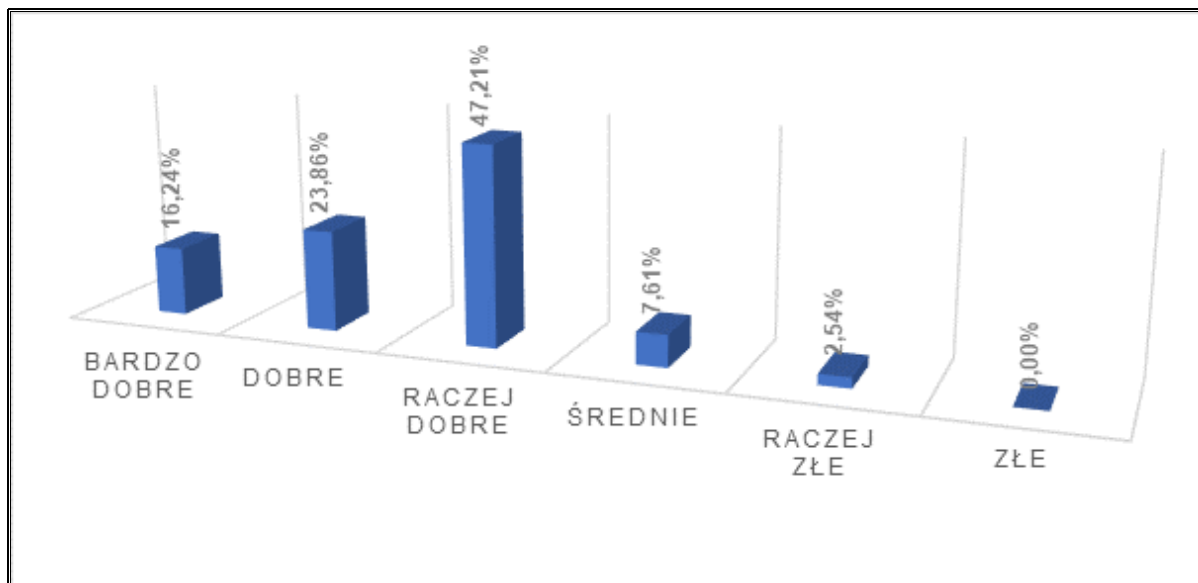
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Ocena aktualnych warunków życia na terenie miasta i gminy wśród mieszkańców jest dość mało zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się ponad połowa ankietowanych tj. 87,31%, z czego 47,21% określiło je jako raczej dobre, 23,86% jako dobre, a 16,24% jako bardzo dobre.

Odsetek negatywnych odpowiedzi był natomiast niewielki, gdyż zaledwie 2,54% respondentów, określiło obecną sytuację jako raczej złą, a 7,61% jako średnią. Żaden z respondentów nie odpowiedział najbardziej negatywnie, że obecne warunki życia mieszkańców w gminie są złe.

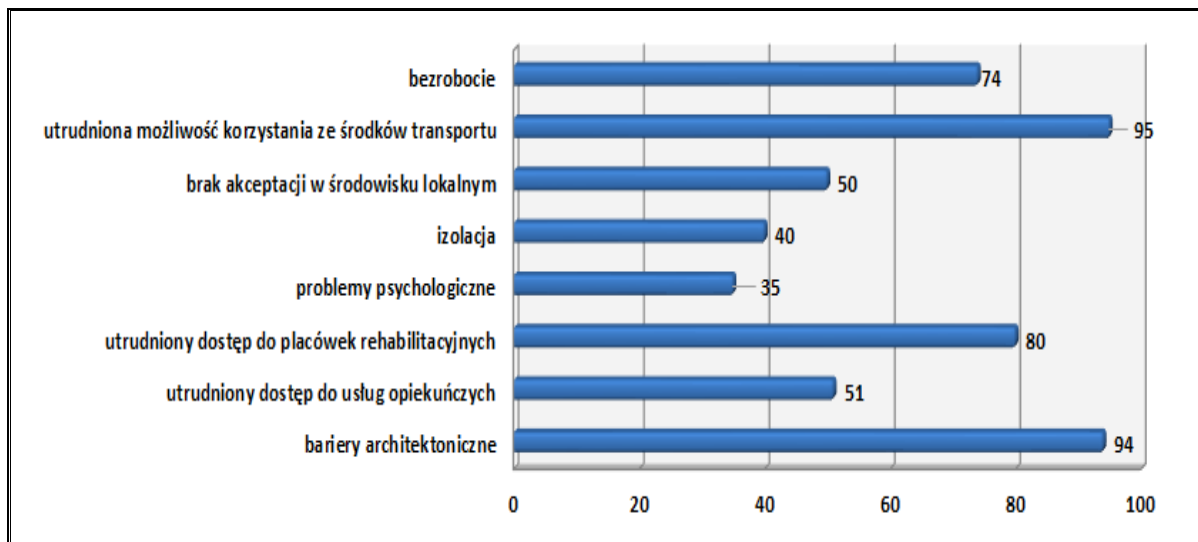
Wykres 11. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na: bezrobocie, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz brak akceptacji w środowisku lokalnym. Niezbędne jest prowadzenie na terenie miasta i gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

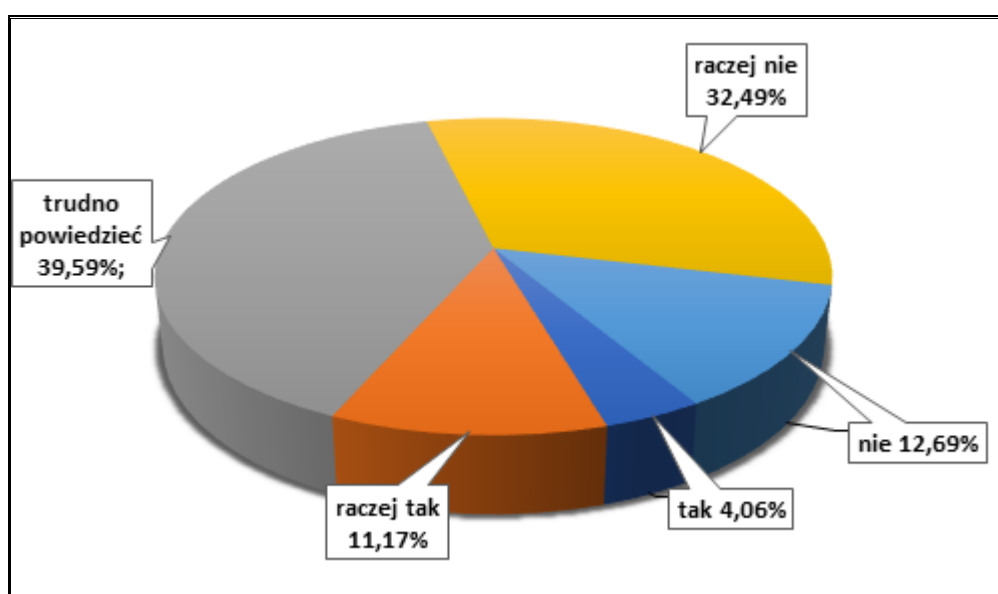
Wykres 12. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze miasta i gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 15,23% respondentów, którzy zaznaczyli odpowiedź „raczej tak” 11,17% oraz 4,06%, którzy odpowiedzieli „tak”. 39,59% respondentów nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Dla 32,49% oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 12,69% zdecydowanie niewystarczająca.

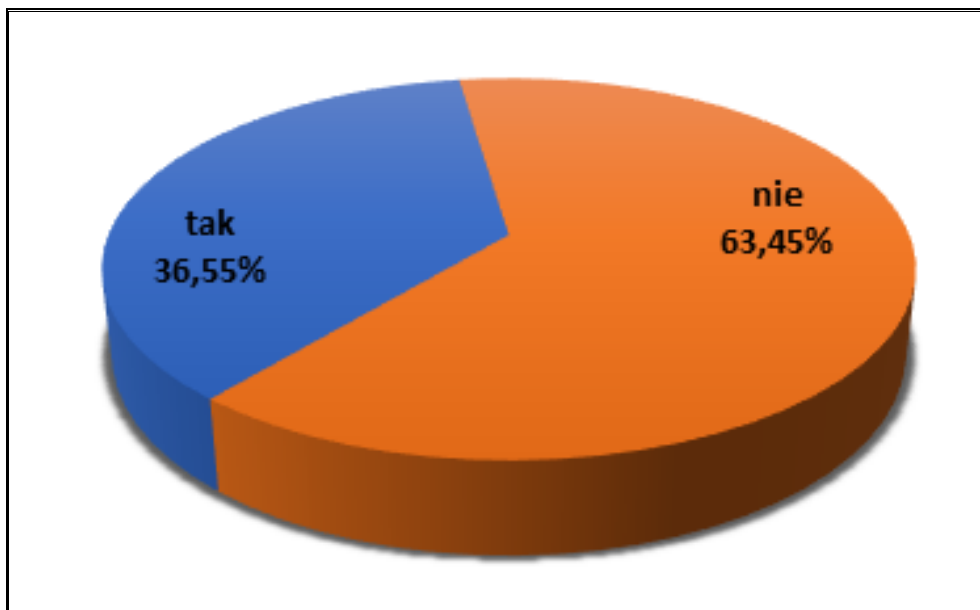
Wykres 13. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta i gminy został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 63,45% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on niewystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 36,55% pytanych. Osoby wypowiadające się negatywnie argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. rehabilitacyjnych i terapeutycznych) oraz lekarzy specjalistów (m.in. stomatologa, ginekologa, okulisty i psychologa).

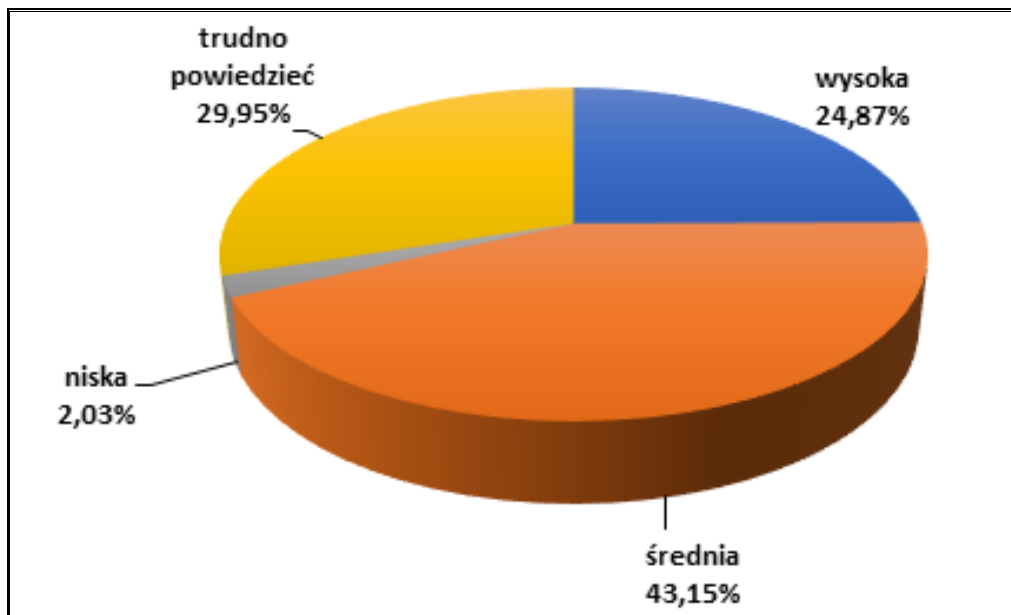
Wykres 14. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta i gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie miasta i gminy. Największa część respondentów (43,15%) oceniła poziom problemu uzależnień jako średni. 29,95% nie potrafiło określić poziomu problemu, natomiast 24,87% oceniło poziom jako wysoki. Zaledwie 2,03% ankietowanych wskazało na niski poziom problemu uzależnień.

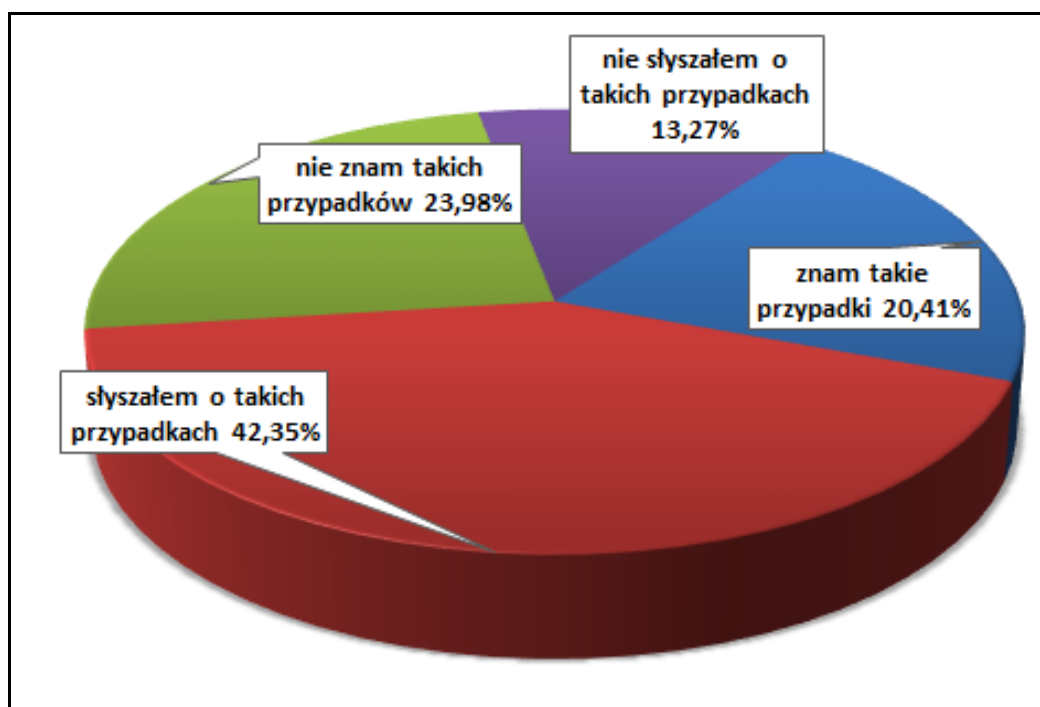
Wykres 15. Skala problemu uzależnień na terenie miasta i gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie miasta i gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowanych. Największa część respondentów (42,35%) wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 20,41%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to, aż 62,76% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 23,98% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 13,27% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

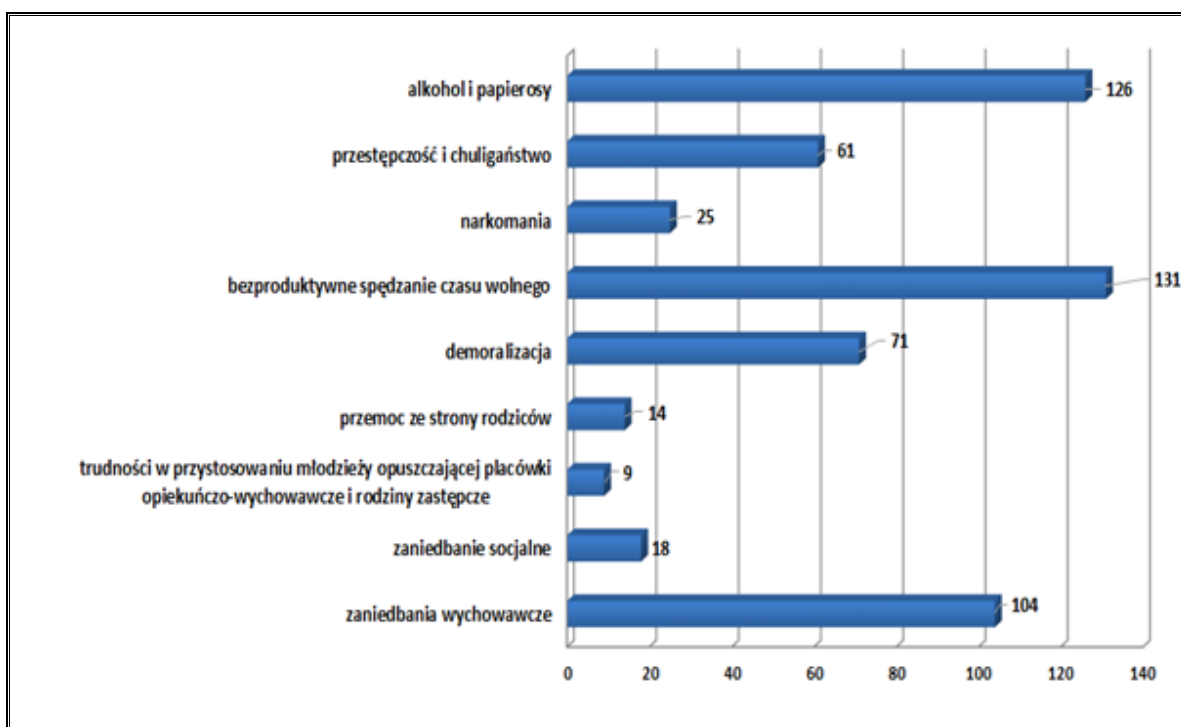
Wykres 16. Zjawisko przemocy domowej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i palenie papierosów oraz zaniedbania wychowawcze co ma związek, z kolejno wskazywanymi kwestiami w zakresie: przestępczości i chuligaństwa, demoralizacji oraz narkomanii. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena), trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz sieroctwo.

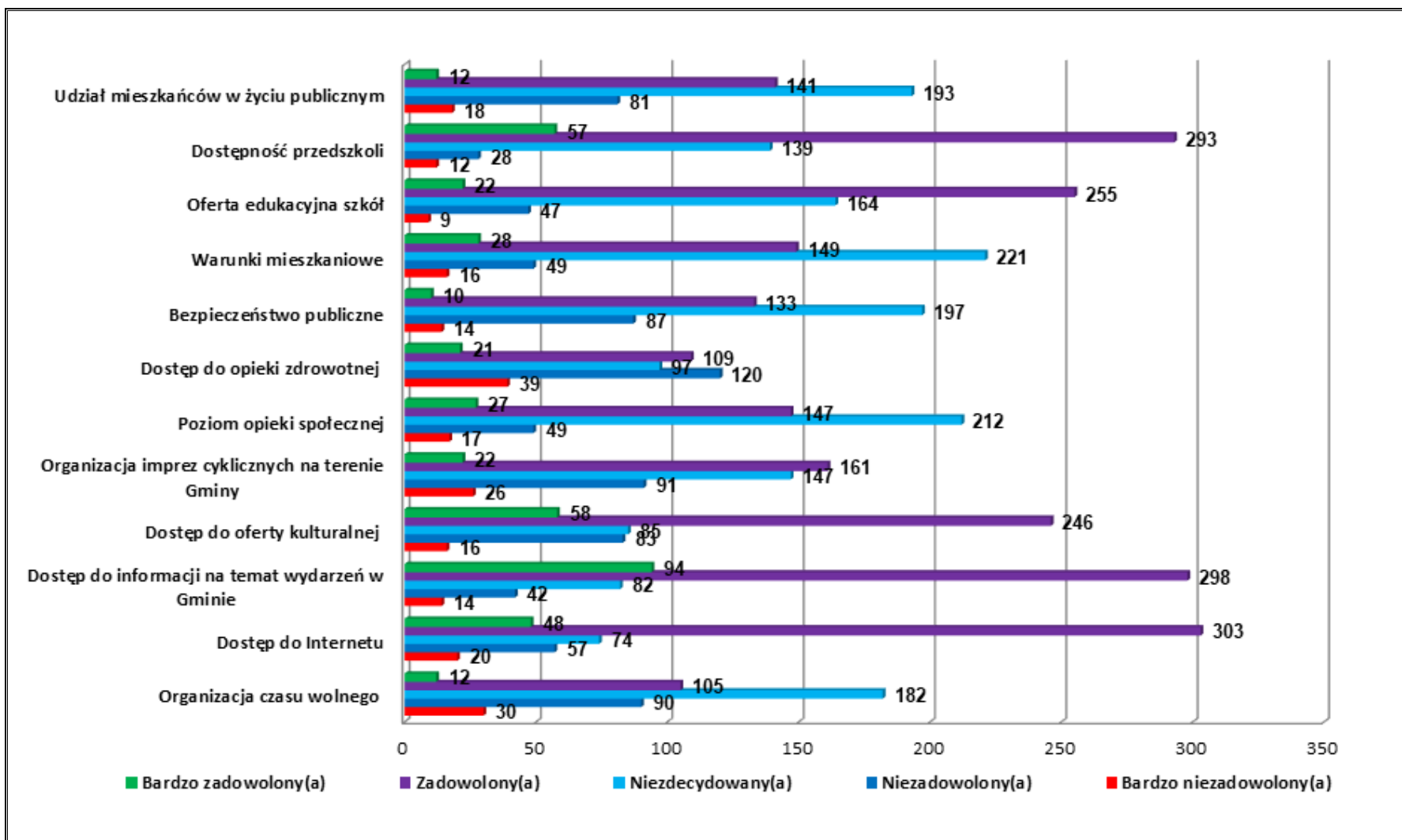
Wykres 17. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie miasta i gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył poziomu dostępu do Internetu, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 60,36% respondentów oraz dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie, gdzie zadowolonych było 56,23% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim dostępu do opieki zdrowotnej, gdzie negatywnie wypowiedziało się 41,19% ankietowanych.

Wykres 18. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie miasta i gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- powstawanie zakładów pracy,
- organizację miejsc pracy,
- walkę z bezrobociem poprzez m.in. pomoc w poszukiwaniu pracy, aktywizację i podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych,
- podniesienie motywacji do pracy.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- likwidacja barier architektonicznych (głównie w budynkach użyteczności publicznej oraz w przestrzeni publicznej),
- tworzenie miejsc pracy z myślą o niepełnosprawnych,
- ułatwienia dostępu do lekarzy,
- organizacji terapii zajęciowej,
- zwiększenia dostępu do rehabilitacji.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- dostęp do większej liczby specjalistów,
- zwiększenie zatrudnienia w ośrodku zdrowia.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- pomoc w opiece oraz pomoc przy zakupach,
- organizację wolontariatu,
- aktywizację osób starszych,
- zwiększenie dostępności liczby opiekunek osób starszych,
- stworzenie klubu dla seniorów.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie miasta i gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenia liczby kontroli i patroli policji,
- organizację monitoringu, zwiększenia liczby kamer w miejscach publicznych,

— zwiększenia oświetlenia ulicznego i modernizacji przejść dla pieszych.

Do pozostałych działań, które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie miasta i gminy, ankietowali wskazali na:

- tworzenie miejsc wypoczynku,
- edukacji w zakresie bezpieczeństwa i ekologii,
- zwiększenie powierzchni terenów zieleni.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 40. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie MGOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, — zaangażowanie pracowników MGOPS, — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie miasta i gminy, — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — zapewnienie dostępu do podstawowej ochrony zdrowia, — dobrze funkcjonujący system oświaty, — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, — funkcjonowanie wielu programów pomocy, — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, — pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych, — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, — funkcjonowanie Centrum Kultury i Sportu, który zapewnia mieszkańcom dostęp do kultury; — dostęp do miejsko-gminnej biblioteki publicznej, — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie stowarzyszeń i klubów sportowych). 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnący udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa, — ujemne saldo migracji w ciągu ostatnich lat, — ujemny przyrost naturalny, — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, — brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dzielne Domy Pomocy Społecznej, — brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych, — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych, — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — migracja społeczeństwa do większych miast, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczzonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

„MIASTO I GMINA JABŁONOWO POMORSKIE ZAPEWNIĄ SPRAWNY SYSTEM WSPIERANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, BEZROBOTNYCH, UBOGICH, UZALEŻNIONYCH, SENIORÓW ORAZ RODZIN. JEST TO MIEJSCE BEZPIECZNE I DAJĄCE SZANSE ROZWOJU MIESZKAŃCOM.”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030*.

Na podstawie dokonanej analizy SWOT, dotychczasowego doświadczenia pracowników MGOPS oraz rzeczywistych potrzeb społecznych, wytypowano **następujące obszary priorytetowe** wymagające wsparcia:

1. Bezrobocie;
2. Niepełnosprawność;
3. Problemy osób starszych;
4. Przemoc w rodzinie;
5. Uzależnienia;
6. Ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 41. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby bezrobotne	<u>Cel strategiczny 1.</u> Aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu.
2.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 2.</u> Wspieranie aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych poprzez system pomocy społecznej.
3.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 3.</u> Wspieranie integracji i poprawa jakości życia osób starszych.
4.	Osoby i rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy domowej	<u>Cel strategiczny 4.</u> Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
5.	Osoby uzależnione	<u>Cel strategiczny 5.</u> Zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców.

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
6.	Osoby ubogie i wykluczone społecznie	<u>Cel strategiczny 6.</u> Zwiększenie wsparcia dla osób ubogich i wykluczonych społecznie.

Źródło: Opracowanie własne

5. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 42. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
<u>Cel strategiczny 1.</u> Aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu.	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, — motywowanie do podjęcia pracy.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Wspieranie aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych poprzez system pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą, — wzrost poziomu opieki nad osobami niepełnosprawnymi.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Wspieranie integracji i poprawa jakości życia osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — zwiększenie aktywności społecznej osób starszych, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla niepełnosprawnych.
<u>Cel strategiczny 4.</u> Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą przemocy w rodzinie, — monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie, — aktywizacja społeczna osób i rodzin będących ofiarami przemocy
<u>Cel strategiczny 5.</u> Zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, — monitorowanie zjawiska uzależnień.
<u>Cel strategiczny 6.</u> Zwiększenie wsparcia dla osób ubogich i wykluczonych społecznie	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego, — dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń,

Cel strategiczny	Kierunki działań
	— aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie.

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem,
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami,
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji,
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia,
- wzrost atrakcyjności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia,
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego,
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej,
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2022-2030.

6.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2022-2030 przyrost naturalny w kolejnych latach będzie ujemny.

Tabela 43. Prognoza przyrostu naturalnego dla miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie do roku 2030

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2022	94	91	3
2023	92	89	3
2024	90	89	1
2025	88	89	-1
2026	86	89	-3
2027	82	92	-10
2028	82	95	-13
2029	81	92	-11
2030	79	92	-13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2030 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 44. Prognoza salda migracji dla miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie do roku 2030

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2022	90	120	-30
2023	89	118	-29
2024	88	116	-28
2025	86	114	-28
2026	85	113	-28
2027	85	112	-27
2028	84	110	-26
2029	83	109	-26
2030	81	107	-26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2022-2030. W badanym okresie zaobserwować będzie można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zmniejszać się będzie natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Ogólna liczba ludności wg prognoz w 2030 roku w stosunku do roku 2022 zmniejszy się o 3,18%.

Tabela 45. Prognoza liczby ludności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2030 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2022	8 842	1 705	5 289	1 848
2023	8 814	1 705	5 231	1 878
2024	8 785	1 707	5 147	1 931
2025	8 754	1 705	5 099	1 950
2026	8 721	1 701	5 029	1 991
2027	8 682	1 655	4 988	2 039
2028	8 641	1 654	4 942	2 045
2029	8 602	1 619	4 935	2 048
2030	8 561	1 595	4 898	2 068

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

6.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 46. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — zmniejszenie liczby rodzin ubogich, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez MGOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi,
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — spadek liczby osób uzależnionych,

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej miasta i gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim.

Programy i projekty muszą być analogiczne do założeń Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie

pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie;
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim;
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie obejmują lata 2022-2030, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Miasta i Gminy finansowane z jego dochodów,
- środki przekazane Mieście i Gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki funduszu krajowego,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

MONITORING

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;

- formy udzielanej pomocy.

2. w obszarze gospodarczym:

- liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
- liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań MGOPS oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań.

Zadaniem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie miasta i gminy.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 47. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, — motywowanie do podjęcia pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu bezrobocia, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.
<p>Cel strategiczny 2. Wspieranie aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych poprzez system pomocy społecznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą, — wzrost poziomu opieki nad osobami niepełnosprawnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 3. Wspieranie integracji i poprawa jakości życia osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — zwiększenie aktywności społecznej osób starszych, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 4. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą przemocy w rodzinie, — monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie, — aktywizacja społeczna osób i rodzin będących ofiarami przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych kampanii, — liczba przeprowadzonych kontroli, — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu przemocy w rodzinie, — liczba osób objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych
<p>Cel strategiczny 5. Zapobieganie uzależnieniom od</p>	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających 	<ul style="list-style-type: none"> — Liczba przeprowadzonych kontroli, — Liczba przeprowadzonych kampanii

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
substancji psychoaktywnych poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> — świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, — monitorowanie zjawiska uzależnień. 	
<p>Cel strategiczny 6. Zwiększenie wsparcia dla osób ubogich i wykluczonych społecznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego, — dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, — aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa i wykluczenia społecznego, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu,

jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

STRATEGIA DEMOGRAFICZNA 2040 – PROJEKT

Projekt Strategii Demograficznej 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmocnienie rodziny:
 - kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
 - kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
 - kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
 - cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie,
 - kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest **wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce**. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU. AKTUALIZACJA 2021-2027, POLITYKA PUBLICZNA Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUIWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2, to jest kolejno zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

**KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2023 ROKU. EKONOMIA
SOLIDARNOŚCI SPOŁECZNEJ – PROJEKT**

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej – Projekt został przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (Dz.U. Poz. 214).

Cel główny powyższego Programu brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2, to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

STRATEGIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

STRATEGIA ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, POLITYKA PUBLICZNA NA LATA 2021–2035 – PROJEKT

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035 – Projekt jest dokumentem, którego aktualnie obowiązującą wersją jest ta z września roku 2021. Jest to dokument szczebla krajowego określający politykę państwa względem usług społecznych oraz kierunku ich rozwoju, z uwzględnieniem warunków otoczenia, takich jak np. demografia.

W dokumencie przyjęto cele strategiczne oraz szczegółowe spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 w brzmieniu:

- cel strategiczny: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
 - cel szczegółowy nr 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę,
- cel strategiczny: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę długoterminową,
 - cel szczegółowy nr 3: Rozwój środowiskowych form wsparcia opieki długoterminowej,
- cel strategiczny: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, w tym wsparcie w zakresie realizacji usług,
 - cel szczegółowy nr 4: Usamodzielnienie mieszkańców instytucji opieki całodobowej.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓLDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNOŚĆ) 2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie, w szczególności beneficjentów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonowie Pomorskim, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Kierunki te są następnie realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z zawartą w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Wpisuje się w cel główny 2 z obszaru „Społeczeństwo”: „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo” oraz jego cel operacyjny: „Rozwój wrażliwy społecznie”.

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY JABŁONOWO POMORSKIE NA LATA 2015-2025

Strategia została przyjęta uchwałą nr L/291/18 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 13 września 2018 r. Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki. Ten dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach celów strategicznych i operacyjnych Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2015-2025 wyszczególniono między innymi:

- cel strategiczny III. Poprawa warunków życia mieszkańców
 - cel operacyjny III.1. Rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej, w szczególności na cele opiekuńcze, edukacyjne i sportowe.
 - cel operacyjny III.2. Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej i wzrost integracji mieszkańców,

- cel operacyjny III.3. Poszerzenie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna w działaniami zapisanymi powyżej, gdyż zaplanowane działania mają na celu poprawę świadczenia usług społecznych dla osób, które najbardziej wymagają wsparcia na terenie miasta i gminy.

PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA I GMINY JABŁONOWO POMORSKIE NA LATA 2016-2023

Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2016-2023 został przyjęty na mocy uchwały nr XXXIX/236/17 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego z dnia 23 listopada 2017 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2022-2030 jest spójna z Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie na lata 2016-2023, w którym wyznaczono cel główny: Aktywizacja i integracja mieszkańców. Strategia (...) jest spójna z każdym z wyznaczonych celów szczegółowych, których realizacja pozwoli zaktywizować i wesprzeć osoby w wieku 60+ i osób zagrożonych wykluczeniem; wesprzeć i podnieść kwalifikacje osób bezrobotnych oraz zagospodarować przestrzeń publiczną na obszarze zrewitalizowanym do potrzeb integracji społecznej.

10. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa.

Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców miasta i gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, starszych, ubogich i wykluczonych społecznie oraz osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta i Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016 - 2020.....	11
Tabela 2. Ludność miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020 wg grup ekonomicznych	12
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2016-2020	13
Tabela 4. Migracja na pobyt stały w latach 2016-2020	14
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w latach 2016-2020	14
Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2016-2020	15
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w latach 2016-2020	17
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie.....	18
Tabela 9. Wychowanie przedszkole na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	19
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w mieście i gminie Jabłonowo Pomorskie, powiecie brodnickim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019	20
Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie, powiatu brodnickiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 - 2021.....	21
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	21
Tabela 13. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2017-2020.....	22
Tabela 14. Imprezy kulturalne na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na przestrzeni lat 2016-2020.....	24
Tabela 15. Grupy artystyczne oraz koła, kluby i sekcje na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na przestrzeni lat 2016-2020	25
Tabela 16. Działalność biblioteczna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie	26
Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie - zadania własne Gminy w latach 2016-2020	35
Tabela 18. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w 2020 r.....	36
Tabela 19. Bezrobotni zarejestrowani z terenu miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	42
Tabela 20. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku	42
Tabela 21. Bezrobocie na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016 - 2020	43
Tabela 22. Liczba beneficjentów MGOPS w Jabłonowie Pomorskim korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	44
Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu ubóstwa	47
Tabela 24. Liczba beneficjentów objętych pomocą MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu niepełnosprawności	49
Tabela 25. Liczba ubezpieczonych z orzeczeniem o niepełnosprawności z podziałem na płeć i stopień niepełnosprawności	49
Tabela 26. Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć, zakres wiekowy i stopień niepełnosprawności	50
Tabela 27. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych	52
Tabela 28. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych	52
Tabela 29. Osoby starsze na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w 2020 roku	53
Tabela 30. Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w ramach pomocy społecznej na terenie miasta i gminy w zależności od dochodu	54
Tabela 31. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	55
Tabela 32. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	56
Tabela 33. Liczba beneficjentów pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2016-2020.....	66
Tabela 34. Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie	66

Tabela 35. Liczba osób bezdomnych na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie z podziałem na płeć	68
Tabela 36. Beneficjenci pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu bezdomności	69
Tabela 37. Beneficjenci pomocy MGOPS w Jabłonowie Pomorskim z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2020.....	70
Tabela 38. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	70
Tabela 39. Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w latach 2016-2020.....	74
Tabela 40. Analiza SWOT	86
Tabela 41. Cele strategiczne SRPS.....	87
Tabela 42. Kierunki niezbędnych działań.....	88
Tabela 43. Prognoza przyrostu naturalnego dla miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie do roku 2030.	90
Tabela 44. Prognoza salda migracji dla miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie do roku 2030	90
Tabela 45. Prognoza liczby ludności miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2030 roku.....	91
Tabela 46. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	92
Tabela 47. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów.....	95
Rysunek 1. Położenie miasta i gminy Jabłonowo Pomorskie na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu brodnickiego	10